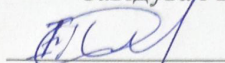

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, ІНФОРМАЦІЇ ТА
РЕГІОНАЛЬНИХ СТУДІЙ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач випускової кафедри

 Ніна РЖЕВСЬКА

« 15 » 06 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 291 «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ СУСПІЛЬНІ
КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ»

**Тема: «ПРІОРИТЕТИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ В
СУЧАСНИХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ РЕАЛІЯХ»**

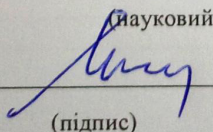
Виконавець: здобувач вищої освіти 4 курсу, 408 групи, Живцова Дарина
Володимирівна

(група, ПІБ)

Керівник: к.і.н., доцент кафедри міжнародних відносин, інформації та регіональних
студій Боротканіч Наталія Петрівна

(науковий ступінь, вчене звання, ПІБ)

Нормоконтролер:

(підпис)

Олексій МЕНДРІН

КИЇВ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретико-методологічні засади дослідження зовнішньої політики Великої Британії.....	6
1.1. Історичні та геополітичні передумови формування зовнішньої політики Великої Британії у XXI ст.....	6
1.2. Вплив внутрішніх та зовнішніх чинників на політику Великої Британії на міжнародній арені.....	17
РОЗДІЛ 2. Головні вектори зовнішньої політики Великої Британії на сучасному етапі.....	21
2.1. Співробітництво Великої Британії і ЄС після Brexit.....	21
2.2. Стратегічне партнерство Великої Британії та США.....	35
РОЗДІЛ 3. Прогностичний вимір зовнішньої політики Великої Британії в умовах загострення безпекових викликів.....	40
3.1. Пріоритети уряду Великої Британії у 2023 році.....	40
3.2. Основні напрямки оновленої воєнної політики Великої Британії.....	45
3.3. Перспективи британсько-українського співробітництва в контексті ескалації агресії Росії проти України.....	53
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61

ВСТУП

У сучасному світі зовнішня політика країн є надзвичайно важливим аспектом їхнього функціонування і впливу на геополітичну ситуацію. Особливо важливою роллю у глобальному політичному ландшафті відіграє Велика Британія - одна з найвпливовіших країн світу з багатою історією і глибокими традиціями в зовнішньополітичній діяльності.

Актуальність дослідження. У зв'язку зі стрімкими змінами в глобальній політичній ситуації, дослідження пріоритетів зовнішньої політики Великої Британії у сучасних геополітичних реаліях набуває особливого значення. Зміщення політичних сил у світі, вихід Великої Британії з Європейського Союзу, зростання геополітичних конфліктів та наслідків глобальної пандемії COVID-19, агресія Росії проти України створюють нові виклики і можливості для зовнішньої політики цієї країни.

Велика Британія є впливовим гравцем на світовій арені, учасником самітів G7, членом НАТО, а також тривалий час була членом Європейського Союзу. Будучи постійним членом Ради Безпеки ООН, Сполучене Королівство безпосередньо залучене у процес обговорення та прийняття рішень з основних проблем світової політики. Дослідження пріоритетів зовнішньої політики Великої Британії у сучасних умовах дозволить зрозуміти її роль і місце в глобальних процесах, а також оцінити перспективи її зовнішньополітичного розвитку.

Велика Британія прагне зайняти місце європейського лідера, ціль якого – створення нової та ефективної системи безпеки на противагу тій, що не змогла попередити та зупинити повномасштабну війну в Європі. Тому дослідження та аналіз існуючих планів Сполученого Королівства, їх перспектив, що, в свою чергу, безпосередньо вплинуть на майбутнє і України – є актуальними.

Мета дослідження – проаналізувати та систематизувати пріоритети зовнішньої політики Великої Британії в сучасних геополітичних реаліях.

Завдання дослідження:

1. Дослідити теоретико-методологічні засади зовнішньої політики Великої Британії.
2. Визначити головні вектори зовнішньої політики Великої Британії на сучасному етапі.
3. Здійснити прогностичний вимір зовнішньої політики Великої Британії в умовах загострення безпекових викликів.

Об'єкт дослідження – зовнішня політика Великої Британії

Предмет дослідження –сучасний стан та перспективи розвитку зовнішньої політики Великої Британії.

Характеристика джерельної бази роботи та стану дослідженості проблеми.

Робота ґрунтується на широкій джерельній базі, яка включає наукові статті, монографії, книги, офіційні звіти уряду Великої Британії, документи міжнародних організацій та аналізи експертів у галузі міжнародних відносин та геополітики. Дослідження засновані на актуальних наукових працях, що висвітлюють різні аспекти зовнішньої політики Великої Британії, а також на інформації, що міститься у державних документах та публічних заявах. Стан дослідженості проблеми вказує на наявність значного обсягу літератури та досліджень, присвячених зовнішній політиці Великої Британії. Проте, в контексті сучасних геополітичних реалій, оновлення та аналіз пріоритетів Великобританії вимагають подальшого вивчення.

Методи дослідження. В роботі використано широкий спектр методів наукового дослідження. Аналітичний метод, включає аналіз різних джерел і використання аналітичних інструментів для отримання глибшого розуміння проблеми. Цей метод дозволяє розглядати різні погляди, думки та аргументи експертів, аналітиків та науковців щодо пріоритетів зовнішньої політики Великої Британії. Для цього використовувались наукові статті, книги, звіти, аналітичні звіти, експертні думки та коментарі. Документальний метод дослідження передбачає аналіз офіційних документів, пов'язаних з зовнішньою політикою Великої Британії. Це

закони, політичні заяви, договори, угоди, протоколи, меморандуми та інші документи. Також до цього методу відносяться міжнародні документи, такі як резолюції ООН, документи Європейського союзу та інших міжнародних організацій. Аналізуючи ці документи, можна встановити пріоритети, стратегії та політичні засади, що визначають зовнішньополітичну діяльність Великої Британії.

Результати були апробовані на конференції «Політ» публікація - «Пріоритети зовнішньої політики Великої Британії за прем'єрства Ріші Сунака»; «Круглий стіл Дня спротиву окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя» публікація – «Зовнішньополітичні пріоритети нового уряду Великої Британії» [6], [7]

Структура роботи визначена завданням, характером та метою дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів із підпунктами, загальних висновків та списку використаних джерел (54). Загальний обсяг роботи – 67 сторінок, з яких 60 основний текст.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

1.1. Історичні та геополітичні передумови формування зовнішньої політики Великої Британії у ХХІ ст.

Суверенна держава під назвою Велика Британія розташована на Британських островах, на північному заході від континентальної Європи. Лондон є її столицею. Англія, Північна Ірландія, Шотландія та Уельс – це чотири історичні провінції, що складають Велику Британію. Конституційна монархія Великої Британії Згідно з останніми статистичними даними, наданими Worldometer для ООН, станом на четвер, 16 березня 2023 року, населення Сполученого Королівства становило 68 375 143 людини. За оцінками Організації Об'єднаних Націй, населення Сполученого Королівства становитиме 68 846 732 жителі – жителі Сполученого Королівства складають 0,87% населення світу. Населення Великої Британії займає 21 місце серед багатьох націй. Щільність населення Великої Британії становить 281 особа на квадратний кілометр. Загальна площа становить 241 930 км² (93 410 кв. миль). У містах проживає 83,2% населення (56 495 180 осіб у 2020 році). Середній вік населення Великої Британії становить 40,5 років [53].

Сполучене Королівство є децентралізованою унітарною державою, якою керує парламентська демократія в рамках конституційної монархії, в якій монарх, нині король Карл III, є главою держави, а прем'єр-міністр, нині Ріші Сунак, є главою уряду. Виконавчі дії здійснюються делегованими урядами Шотландії, Уельсу та Північної Ірландії, а також британським урядом від імені та за згодою монарха. Дві палати британського парламенту – Палата громад і Палата лордів, а також парламенти Шотландії, Уельсу та Північної Ірландії – мають повноваження приймати закони. Судова влада відокремлена від виконавчої та законодавчої гілок влади. Верховний суд Сполучених Штатів є вищою інстанцією. У такій конституційній монархії, як Сполучене Королівство, король або королева, які зараз керують країною,

не беруть безпосередньої участі в політиці. Уряд і парламент відповідають за прийняття всіх політичних рішень. Велика Хартія 1215 року ознаменувала початок тривалого періоду зменшення політичної влади та стримування, що призвело до нинішньої конституційної ситуації. Британська держава, як і її (неписана) конституція, змінювалася з часом [25].

Варто почати з 1066 року, року, коли Вільгельм Завойовник Нормандії вторгся на територію, відому зараз як Англія, завоював англосаксонського короля Гарольда та заснував нормандську династію. Ця подія вплинула на історію Британії, оскільки до країни прийшла нова династія та культура, що визначила подальший розвиток країни. Нормани намагалися завоювати Ірландію, Уельс і Шотландію протягом кількох століть, тому що вони були незадоволені завоюванням Англії. Незважаючи на численні війни, що тривали десятиліттями, вони були успішні в перших двох і невдалі в останніх. Коли королева Англії Єлизавета померла в 1603 році, її двоюрідний брат Яків VI, король Шотландії, став її наступником. Яків VI негайно виїхав з Единбурга та жив у Лондоні як король Англії Яків I, зберігаючи свій шотландський престол і використовуючи Шотландію для дистанційного керування. Спроби норманів завоювати Ірландію, Уельс і Шотландію підкреслюють значення Норманської інвазії та її наслідків для всієї Британії. Нормани стали новою владарською елітою в Англії, після того як завоювали королівство. Вони встановили свій порядок і закони, які замінили англосаксонські. Це призвело до появи нової політичної системи з нормандською аристократією на вершині [50].

Монархія поступово втрачала владу протягом свого десятистолітнього правління (з короткою перервою між 1649 і 1660 роками, коли країна була проголошена республікою). Єлизавета II «царювала, але не правила», як будь-який інший монарх у конституційній монархії. Здатність британського монарха «пропонувати поради, схвалювати та застерігати» все ще залишається. Королева звертається до членів «Таємної ради», до якої входять принц Уельський, спадкоємець престолу, принц-консорт герцог Единбурзький та інші високопосадовці уряду та опозиції. Двопалатний парламент має одноосібну владу над усією законодавчою

діяльністю. Повноваження проводити та відкладати законодавчі збори, обирати прем'єр-міністра, укладати угоди та оголошувати війну. Королева або король призначає вищих військових командувачів, суддів та єпископів як главу англіканської церкви за порадою уряду. Дворянські титули може вимагати лише монарх. Монархія поступово втрачала владу, але все ще зберігала певні повноваження, зокрема, здатність пропонувати поради та застерігати. Однак, усю законодавчу діяльність здійснював двопалатний парламент, який мав владу обирати прем'єр-міністра, укладати угоди та оголошувати війну. Парламент і монарх мають особливі стосунки. Будь-який проект закону або білль схвалюється обома палатами парламенту, а з часів норманського завоювання також отримує королівську печатку схвалення, або «*La Reyne ainsi veult*», що означає «Це те, чого хоче королева». Палата лордів і палата громад утворюють парламент. У роботі парламенту ключову роль відіграє палата громад. Вона складається з 650 членів, по одному від кожного з 650 виборчих округів, які складають територію країни, і вона обирається на термін не більше ніж на п'ять років. У Палаті лордів є певний рівень анахронізму. Парламент і монарх мають особливі стосунки. Будь-який проект закону або білль схвалюється обома палатами парламенту, а з часів норманського завоювання також отримує королівську печатку схвалення, або «*La Reyne ainsi veult*», що означає «Це те, чого хоче королева». Палата лордів і палата громад утворюють парламент. У роботі парламенту ключову роль відіграє палата громад. Вона складається з 650 членів, по одному від кожного з 650 виборчих округів, які складають територію країни, і вона обирається на термін не більше ніж на п'ять років. У Палаті лордів є певний рівень анахронізму. 26 вищих духовних глав церкви (архієпископи Кентерберійський і Йоркський і 24 єпископи), 9 лордів Апеляційного суду та 818 спадкових принців (п'ять принців по крові, 27 герцогів, 38 маркізів, 203 графи, 138 віконтів, і решта баронів) входять до цієї групи. За винятком того, що Палата лордів також складається з 300 довічних перів, які отримали титули за досягнення за межами країни народження (бізнесмени, банкіри, вчені, художники, письменники, дипломати тощо). Після того, як через століття економічна та політична еліта Шотландії оголосила про банкрутство, вони

погодилися на унію з Англією, щоб відновити свою фінансову стабільність. У результаті в 1707 році була заснована Велика Британія з єдиним парламентом, який засідав у Лондоні. Після розгону ірландського парламенту в 1801 році Ірландія відправила своїх представників назад до Вестмінстера, а Сполучене Королівство Великої Британії та Ірландії стало назвою нового політичного порядку. Південні ірландці (католики) повстали проти англійців у 1916 році, і вони нарешті досягли незалежності в 1922 році. Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії було створено тому, що північні ірландці (протестанти) не хотіли незалежності. Незважаючи на те, що нормани були останніми, хто успішно вторгся в країну, були й інші наступні спроби, зокрема спроби іспанців за короля Філіпа II у 1588 році, французів за Наполеона в 1803–1805 роках і німців за Гітлера в 1940 році, але жодної були успішними [14].

Парламент складається з двох палат: палати громад і палати лордів, і проект закону повинен бути схвалений обома палатами та отримати королівську печатку. Палата громад має ключову роль у роботі парламенту, складається з 650 членів і обирається на термін не більше ніж на п'ять років. Палата лордів складається з 26 вищих духовних глав церкви, 9 лордів Апеляційного суду, 818 спадкових принців та 300 довічних перів, що отримали титули за досягнення за межами країни народження. Крім того, в тексті згадується про унію Шотландії та Англії, яка призвела до створення Великої Британії з єдиним парламентом у Лондоні, а також про відправлення представників Ірландії до Вестмінстеру після розгону їхнього парламенту в 1801 році. Зазначається, що у Палаті лордів існує певний рівень анахронізму.

Однак, на відміну від багатьох інших країн, Британія не бачила подібних потрясінь за останні століття. Деякі можуть стверджувати, що Громадянська війна в Англії (1642–1651) була національною революцією, оскільки вона відбулася понад 500 років тому, але найбільшим конституційним наслідком став кінець монархії. Він тривав лише 11 років, хоча реставрація монархії тривала 350 років (хоча, звичайно, це зовсім інша монархія). В британській історії був період, відомий як Славна

революція (1688), хоча це була виразно англійська революція, оскільки Вільям Оранський став королем без жодної смерті під час Голландської революції. Британці були найбільшими колонізаторами в історії, але вони не були колонізовані протягом тисячоліття чи жодної з двох світових воєн, і вони ніколи не пережили нічого, порівнянного з Американською чи Французькою революціями. Велика Британія, яка займала перше місце в світі за рівнем економічного розвитку протягом XVIII-XIX століть, створила величезну колоніальну державу, яка охоплювала майже п'яту частину поверхні землі. Індія, Пакистан, Афганістан, Канада, Австралія, Нова Зеландія та значна частина Африки були колоніальними територіями Британії [16]. Англійські колонії отримали незалежність у 20 столітті, але багато з них зараз є частиною Британської Співдружності, яку очолює британський монарх. Південна частина Ірландії відокремилася від Великої Британії та утворила державу в 1921 році. Сьогодні Британія залишається однією з найсильніших і найрозвиненіших держав у світі, здатна повністю забезпечувати власні потреби, не покладаючись на інші країни. Десятирічний термін перебування Тоні Блера на посаді прем'єр-міністра був обумовлений трьома головними цілями: активістською доктриною «інтервенціонізму», підтримкою міцного альянсу зі Сполученими Штатами та рішучістю позиціонувати Велику Британію в центрі Європи. Тим не менш, після Другої світової війни «особливі відносини» та питання місця Великої Британії в Європі посіли центральне місце в британській зовнішній політиці. Інтервенціоністський елемент був справді новим. Велика Британія не була свідком подібних потрясінь до тих пір, поки не дійшла черга до Тоні Блера, який був прем'єр-міністром на початку XXI століття. В Англії відбулась національна революція понад 500 років тому, але найбільшим конституційним наслідком став кінець монархії. Далі автор продовжує наводити приклади з історії Великої Британії, такі як Славна революція в 1688 році та період колонізації. Також згадується про незалежність колоній у XX столітті та створення Британської Співдружності, очолюваної британським монархом. Велика Британія залишається сильною та розвинутою державою, здатною забезпечувати свої потреби самостійно.

Починаючи з 1990-х років, британські уряди віддавали пріоритет ініціативам щодо вирішення проблеми зміни клімату та сприяння вільній торгівлі, водночас беручи участь у військових конфліктах і миротворчих місіях, збільшуючи витрати на допомогу та впроваджуючи програми гуманітарної допомоги, а також підтримуючи створення Міжнародного кримінального суду. «Поширення правильних норм і підтримка НАТО» – так описується британська стратегія. Ірак та Іран воювали в Перській затоці в 1991 році. У 1995 році відбулося військове втручання в Югославію під керівництвом ООН (особливо в Боснію). Гонконг був переданий Китаю в 1997 році. Сполучене Королівство пропонує гарантії «особливого статусу», які б зберегли капіталізм і захистили поточну британську власність. У рамках бомбардування НАТО проти Югославії через Косово в 1999 році Велика Британія бере участь. Щоб врятувати миротворчі сили ООН від розпаду і здобути перемогу над урядовими повстанцями під час громадянської війни в Сьєрра-Леоне в 2000 році, втрутилася Велика Британія. Вторгнення в Афганістан у 2001 році та подальша окупація за підтримки ООН. Британія співпрацює зі США та іншими країнами у вторгненні та окупації Іраку в 2003 році. Пізніше Басру та південний Ірак захопили майже 46 000 британських солдатів. Через смерть Олександра Литвиненка у 2007 році виникла дипломатична суперечка з Росією, яка триває й сьогодні. Британсько-російські відносини загострили інші проблеми, зокрема шпигунство, порушення російських прав людини та підтримку антизахідних режимів (Сирія, Іран). Посольство Великої Британії в Ірані зазнало нападу в 2011 році в результаті суперечки, яка почалася з Іраном у 2009 році (яка все ще триває) щодо його заявленої програми створення ядерної зброї. Суперечка включала санкції та денонсацію Тегераном британського уряду. У рамках операції Еламі в 2011 році британські збройні сили отримали від ООН завдання підтримувати безпеку в лівійській зоні обмеженого доступу. ОСНОВНА кампанія. У 2012 році відбулася одна з наймасштабніших загальнонаціональних кампаній із розповсюдження, яку коли-небудь використовувала велика нація. Вона максимальною мірою мала на меті привернути увагу до літніх Олімпійських ігор у Лондоні. Поширення британської культури мало

на меті сприяти інвестиціям, торгівлі та туризму. Адміністрація співпрацює з важливими діячами бізнесу, дипломатії, культури та освіти. Кампанія включала різноманітні теми та цілі, такі як ділові зустрічі, наукові конференції, дилери транспортних засобів для відпочинку, парки та кемпінги, конгреси, туристичні бюро, готелі, мотелі та казино. У 2013 році Сполучене Королівство забезпечує навчання та обладнання для африканських миротворчих сил, а також урядів Малі та Франції. Зовнішньополітична стратегія адміністрації Девіда Кемерона була викладена в заяві в 2013 році. З будь-якого питання зовнішньої політики Великої Британії теоретично має низку альтернатив для впливу національні інтереси [43].

З відкриттям 1990-х років і пізніше, Велика Британія приділила більше уваги вирішенню проблеми зміни клімату, підтримці вільної торгівлі, збільшенню витрат на допомогу та впровадженню програм гуманітарної допомоги, а також підтримці створення Міжнародного кримінального суду. Однак, Велика Британія також брала участь в різних військових конфліктах і миротворчих місіях, таких як втручання в Югославії, участь у бомбардуванні Югославії через Косово, втручання в Сьєрра-Леоне, вторгнення в Афганістан та Ірак, і співпрацювала зі США іншими країнами у цих конфліктах. Британія також зосереджувалася на підтримці НАТО і поширенні правильних норм. Вона пропонувала гарантії «особливого статусу» для Гонконгу, які б зберегли капіталізм і захистили поточну британську власність. Дипломатична суперечка з Росією, що почалася зі смерті Олександра Литвиненка у 2007 році, супроводжувалася іншими проблемами, зокрема шпигунством, порушенням прав людини в Росії та підтримкою антизахідних режимів, таких як Сирія та Іран.

У загальному, британська політика змінювалася протягом останніх десятиліть, з відносним приділенням уваги економічним та соціальним питанням, а також участі в міжнародних конфліктах і забезпеченні безпеки у світі. Однак, ряд конфліктів і спорів з Росією Brexit також викликав низку викликів для політики Великої Британії. Зокрема, він вплинув на відносини з іншими країнами ЄС, зокрема з її найближчими сусідами Ірландією та Шотландією. Також Brexit призвів до збільшення націоналістичних настроїв в деяких регіонах країни, зокрема в Уельсі та Шотландії,

де партії, що підтримують незалежність, змогли отримати більше підтримки на виборах. Вплив глобалізації та міжнародної політики на Велику Британію був значним протягом останніх десятиліть. Країна демонструвала своє бажання бути активним гравцем на світовій арені, підтримувати свої союзники та розвивати співпрацю з іншими країнами. Brexit призвів до змін у зовнішньополітичних пріоритетах країни та викликав нові виклики для її міжнародної ролі та позиції в світі.

Щоб врятувати миротворчі сили ООН від розпаду і здобути перемогу над урядовими повстанцями під час громадянської війни в Сьєрра-Леоне в 2000 році, втрутилася Велика Британія. Вторгнення в Афганістан у 2001 році та подальша окупація за підтримки ООН. Британія співпрацює зі США та іншими країнами у вторгненні та окупації Іраку в 2003 році. Пізніше Басру та південний Ірак захопили майже 46 000 британських солдатів. Через смерть Олександра Литвиненка у 2007 році виникла дипломатична суперечка з Росією, яка триває й сьогодні. Британсько-російські відносини загострили інші проблеми, зокрема шпигунство, порушення російських прав людини та підтримку антизахідних режимів (Сирія, Іран). Посольство Великої Британії в Ірані зазнало нападу в 2011 році в результаті суперечки, яка почалася з Іраном у 2009 році (яка все ще триває) щодо його заявленої програми створення ядерної зброї. Суперечка включала санкції та денонсацію Тегераном британського уряду. У рамках операції Еламі в 2011 році британські збройні сили отримали від ООН завдання підтримувати безпеку в лівійській зоні обмеженого доступу. ОСНОВНА кампанія. У 2012 році відбулася одна з наймасштабніших загальнонаціональних кампаній із розповсюдження, яку коли-небудь використовувала велика нація. Вона максимальною мірою мала на меті привернути увагу до літніх Олімпійських ігор у Лондоні. Поширення британської культури мало на меті сприяти інвестиціям, торгівлі та туризму. Адміністрація співпрацює з важливими діячами бізнесу, дипломатії, культури та освіти. Кампанія включала різноманітні теми та цілі, такі як ділові зустрічі, наукові конференції, дилери транспортних засобів для відпочинку, парки та кемпінги, конгреси, туристичні бюро, готелі, мотелі та казино. У 2013 році Сполучене Королівство

забезпечує навчання та обладнання для африканських миротворчих сил, а також урядів Малі та Франції. Зовнішньополітична стратегія адміністрації Девіда Кемерона була викладена в такій заяві 2013 року: «З будь-якого питання зовнішньої політики Велика Британія теоретично має ряд альтернатив для впливу на наші національні інтереси. Ми можемо діяти через широку мережу партнерств і альянсів. Окрім ЄС, вони є членами ООН та її груп, включаючи групи G8 та G20 найбільших промислово розвинутих країн, НАТО, Співдружність та п'ять постійних членів Ради Безпеки («P5»).

Втручання Великої Британії в громадянську війну в Сьєрра-Леоне в 2000 році та подальші вторгнення в Афганістан та Ірак у 2001 та 2003 роках відображають вплив міжнародних подій на політику Великої Британії. У наслідок цих війн Велика Британія стала співпрацювати зі США та іншими країнами та була залучена до окупації Іраку. Напад на посольство Великої Британії в Ірані в 2011 році та подальші дипломатичні проблеми з Росією після смерті Олександра Литвиненка також показують, як міжнародні конфлікти можуть вплинути на політику Великої Британії. У 2012 році відбулася загальнонаціональна кампанія від Сполученого Королівства з метою привернути увагу до літніх Олімпійських ігор у Лондоні, що мала на меті сприяти інвестиціям, торгівлі та туризму. У 2013 році Велика Британія надала підтримку африканським миротворчим силам через навчання та обладнання для забезпечення миру та стабільності в регіоні. Британський уряд продовжує вести політику боротьби з тероризмом, зокрема в рамках глобальної коаліції проти ІДІЛ. Він також співпрацює з іншими країнами для підтримки урядів, які стикаються з загрозою тероризму та насильства, наприклад, в Сирії та Йємені. Британія продовжує виконувати свої міжнародні зобов'язання, такі як участь у миротворчих місіях ООН та підтримка розвитку країн-партнерів у розвинених та розвиваючихся регіонах світу.

У той же час, наслідки втручання у війни та конфлікти на Близькому Сході та в інших регіонах світу, а також розвиток дипломатичних суперечок, мають значний вплив на політику Британії. Суперечки з Росією можуть підірвати її відносини з іншими країнами, а також вплинути на геополітичну стабільність у регіоні.

Британський уряд також змушений витратити значні кошти на військові операції та миротворчі місії, що може відібрати ресурси від інших важливих сфер, таких як охорона здоров'я та освіта.

У Перській затоці, в Об'єднаних Арабських Еміратах, Бахреїні та Омані Велика Британія почала будівництво авіаційних і військово-морських об'єктів у 2014-2015 роках. Ряд ініціатив уряду Великої Британії у сфері зовнішньої політики були висвітлені в Огляді стратегії оборони та безпеки за 2015 рік. За словами Едварда Лонгінотті, поточна оборонна стратегія Великої Британії намагається виконати два основні обов'язки перед Європою та на схід від Суецу глобальної військової стратегії в рамках обмежень невеликого оборонного бюджету, який може підтримувати лише один. Він звертає увагу на поступове повернення Сполученим Королівством зобов'язань на схід від Суецу, що підкреслюється угодою від грудня 2014 року про відкриття постійної військово-морської бази в Бахреїні.

Завдяки своїй м'якій силі та «матеріально-технічним можливостям для розгортання та підтримки військових сил за кордоном у величезних кількостях» Велика Британія, за деякими оцінками, зберігає свою позицію другої найпотужнішої нації у світі. Незважаючи на те, що кілька спостерігачів поставили під сумнів оцінку глобальної могутності, уряд консерваторів у 2019 році запропонував ідею «глобальної Британії», яка означає розширені військові дії за межами традиційної зони впливу НАТО, зокрема на Близькому Сході та в Тихому океані.

Підтримка очолюваної США коаліції проти «ісламських держав» у Леванті та Іраку в 2015 році. У 2016 році P5+1 і ЄС уклали угоду з Іраном, щоб зупинити отримання країною ядерної зброї. Однак у 2018 році проти Росії були введені санкції через використання нервово-паралітичної речовини для отруєння Сергія Скрипаля в Солсбері, Англії, включало найбільше видворення дипломатів з часів холодної війни, 23 людини. Також погіршення стосунків стало результатом словесної перепалки. Сполучене Королівство мало передати острови Маврикію, заявив Міжнародний суд у Гаазі в лютому 2019 року, оскільки Маврикій та острови не були юридично

розділені в 1965 році. 22 травня 2019 Резолюція, яка підтверджує, що архіпелаг Чагос «є невід'ємною частиною території Маврикія», була розглянута та схвалена Генеральною Асамблеєю ООН. Претензії Маврикія на суверенітет над островами Чагос не визнаються Великої Британії. У відповідь на це питання прем'єр-міністр Маврикія Правінд Джуніо назвав британський та американський уряди «лицемірами» та «прихильниками двосторонніх переговорів» відповідно.

Після того, як Велика Британія захопила іранський нафтовий танкер у Гібралтарській протоці на підставі того, що він постачав нафту до Сирії всупереч санкціям Європейського Союзу, криза в Перській затоці загострилася в липні 2019 року. Згодом британський екіпаж на борту нафтового танкера в Перська затока була захоплена Іраном. Прем'єр-міністр Великої Британії Борис Джонсон у липні 2019 року пообіцяв громадськості, що вийде з ЄС до 31 жовтня за будь-яких обставин, але цього так і не сталося. Після виходу королівства з Європейського Союзу ЄС і Співдружність підписали торговельну угоду, яка набула чинності 1 січня 2021 року. Ця угода визначає умови економічних відносин Великої Британії з ЄС, можливості, які мають інші країни, і те, як Офіс Співдружності та розвитку може бути використаний у міжнародних торгових відносинах.

Велика Британія має значну військову потужність та можливості для військових дій за межами традиційної зони впливу НАТО. Уряд Великої Британії запропонував ідею «глобальної Британії», що означає більш активну участь у військових діях в різних регіонах світу. Проте, деякі спостерігачі під сумнівом ставлять глобальну могутність Великої Британії. Відносини з Росією погіршилися через санкції, які були введені через використання нервово-паралітичної речовини для отруєння Сергія Скрипаля в Солсбері, Англії. Також виникла суперечка між Маврикієм і Великою Британією щодо суверенітету над архіпелагом Чагос. Міжнародний суд у Гаазі заявив, що Сполучене Королівство має передати острови Маврикію, оскільки вони не були юридично розділені в 1965 році, але Велика Британія не визнає претензії Маврикії на суверенітет над островами Чагос. Велика

Британія має свої власні політичні та геополітичні проблеми. Незважаючи на свою військову потужність та можливості для військових дій за кордоном.

1.2. Вплив внутрішніх та зовнішніх чинників на політику Великої Британії на міжнародній арені

Багато внутрішніх і зовнішніх елементів, а також міжнародних впливають на зовнішню політику Великої Британії. Ці змінні включають географічне розташування, економічні обставини, альянси, міжнародні інституції, внутрішню політику, громадську думку та загрози міжнародній безпеці. Внутрішні елементи:

1. Історична спадщина – імперське та колоніальне минуле Великої Британії значно вплинуло на розвиток її зовнішньої політики. Історія нації мала тривалий вплив на її світогляд, а також на її місце в міжнародних справах і її взаємодію з іншими націями та колишніми колоніями;

2. Громадська думка та внутрішня політика також можуть впливати на зовнішню політику Великої Британії. Виношуючи судження про зовнішню політику, політичні лідери часто враховують думку своїх виборців, груп інтересів і опозиційних партій;

3. Економічні інтереси. Економічні міркування є головним фактором у визначенні зовнішньої політики Великої Британії. Підтримка економічних зв'язків із важливими торговельними партнерами є важливою, оскільки економіка країни сильно залежить від зовнішньої торгівлі.

На зовнішню політику Великої Британії можуть впливати внутрішні змінні, зокрема політична ситуація та національні інтереси. Наприклад, економічна та соціальна політика може вплинути на те, як націю дивиться решта світу. Політична філософія правлячої партії, думка широкої громадськості щодо конкретних питань і підтримка бізнесу та інших впливових груп можуть відігравати певну роль у прийнятті рішень щодо відносин з іншими державами. Геополітичний клімат може вплинути на зовнішню політику Великої Британії. Наприклад, залежність країни від енергетичних ресурсів, міжнародна конкуренція, наявність ворогів і союзників,

загроза тероризму та кібератак можуть вплинути на зовнішньополітичні рішення уряду. В результаті зовнішніх подій внутрішні міркування також можуть впливати на британську зовнішню політику. Зміна політики щодо інтеграції людей, для яких не є рідною мовою, у британське суспільство може бути результатом великого рівня імміграції. Зміни в стратегіях безпеки та боротьби з тероризмом можуть бути результатом конфліктів на Близькому Сході та зростання терористичних загроз.

Велика Британія мала значну військову присутність в Єгипті, де було знаходилися британські військові бази та аеродроми. У Іраку британці також мали велику військову базу, а також контролювали багато нафтових родовищ. У Ірані, Велика Британія також мала значний вплив на нафтову промисловість та інші економічні сектори. В Палестині, британці контролювали мандатну територію та займали позицію в ізраїльсько-палестинському конфлікті. Британія не тільки військово домінувала в регіоні, але також здійснювала значний економічний вплив.

Зовнішні елементи:

1. Міжнародні альянси: союзи Британії з іншими державами, такими як Сполучені Штати, НАТО та Європейський Союз, впливають на її зовнішню політику. Британські стратегічні цілі, такі як збереження регіональної стабільності та розвиток демократії, можуть бути сформовані цими зв'язками;

2. Міжнародні організації: такі організації, як Світова організація торгівлі, ООН і Міжнародний валютний фонд, мають повноваження впливати на зовнішню політику Великої Британії. Ці організації пропонують основу для міжнародного співробітництва та встановлюють правила торгівлі, фінансів і безпеки;

3. Глобальні виклики безпеці, тобто стан міжнародної безпеки також впливає на зовнішню політику Великої Британії. Тероризм, кіберзлочинність і зміна клімату – це лише деякі загрози, які вимагають узгоджених зусиль міжнародної спільноти. Метою зовнішньої політики Великої Британії є вирішення цих проблем через залучення та міжнародне співробітництво.

Відносини між Великою Британією та Європейським Союзом є одним із найважливіших зовнішніх елементів, які можуть вплинути на зовнішню політику країни. Brexit, процес виходу Великої Британії з ЄС, може мати суттєвий вплив на міжнародну роль Великої Британії. З одного боку, це може надати Великій Британії більше свободи для здійснення зовнішньої політики та укладення економічних угод з іншими країнами. З іншого боку, вступ до ЄС може зменшити вплив Великої Британії у світових справах і послабити її позиції в складних геополітичних обставинах [20].

Оскільки Велика Британія готується до багатополлярної конкуренції, незахідним регіоном, найбільш центральним для її інтересів буде не Африка, а Азія, зокрема Індо-Тихоокеанський регіон. Справді, до зовнішньополітичної лексики Великої Британії увійшла нова фраза: «Індо-Тихоокеанський нахил». Очевидно, що в центрі уваги цього нахилу є Китай, але також присутні Австралія, Індія та Південно-Східна Азія. Згідно з інтегрованим оглядом, Велика Британія бажає бути ключовим європейським партнером у цьому регіоні, зосереджуючись на економічних можливостях, безпеці та цінностях відкритого суспільства. У своїй стратегії на 2022–2026 рр., оголошеної в листопаді 2021 р., CDC Group «звернеться до Азії та, зокрема, до Південно-Східної Азії». У цьому географічному центрі до Азії та Карибського басейну CDC також надаватиме інвестиції в Африку. Тим не менш, деякі африканські економіки можуть зацікавити уряд Великої Британії. У документі зазначається, що «наше майбутнє процвітання буде посилено завдяки поглибленню наших економічних зв'язків із динамічними частинами світу, такими як Індо-Тихоокеанський регіон, Африка та Перська затока»- Східна Африка та основні африканські економіки представляють інтерес, але, схоже, немає бачення континенту. Субрегіон Східна Африка може мати відношення до зовнішньої політики Великої Британії через стурбованість небезпекою та поширенням тероризму через Європу. Великі африканські економіки важливі з економічних і геополітичних причин: в огляді стверджується, що «ми будемо працювати в партнерстві з Південною Африкою, Нігерією, Кенією, Ефіопією та Ганою, зокрема, для досягнення наших спільних цілей процвітання, наших

демократичних цінностей та наших інтересів безпеки. Чотири з цих країн є одними з найбільших торгових партнерів Великої Британії на континенті.

Траєкторія європейської зовнішньої політики Великої Британії завжди викликала багато суперечок як усередині уряду, так і за його межами. Традиційно після зміни партії-лідера на виборах стан відносин також змінився між Європейським Союзом та Об'єднаним Королівством. Коли до влади прийшли консерватори, вони почали вимагати для Великої Британії унікальних профіцій, яких немає в інших країнах-членах ЄС. Якщо більшість у парламенті була за ліберальною (пізніше лейбористською) партією, то після активного діалогу з Європейським Союзом уряд Великої Британії пішов на поступки, щоб наголосити на лояльності європейському керівництву.

РОЗДІЛ 2

ГОЛОВНІ ВЕКТОРИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

2.1. Співробітництво Великої Британії і ЄС після Brexit

Відносини між цими двома темами контакту суттєво змінилися після Brexit або виходу Великої Британії з Європейського Союзу. У зв'язку з цим були встановлені нові форми співпраці, які гарантують захист інтересів обох сторін.

Торгівля стане однією з основних сфер співпраці між Великою Британією та ЄС після Brexit. Щоб зберегти торгівлю та зменшити економічні наслідки Brexit, у грудні 2020 року було підписано Угоду про торгівлю та співробітництво (ТСА). Угода визначає правила, що регулюють тарифи, технічні перешкоди та інші критерії для торгівлі продуктами та послугами між Великою Британією та ЄС [10]. Відносини між Великою Британією та ЄС все ще напружені, незважаючи на угоду про торгівлю та співпрацю. Наприклад, тупикова ситуація щодо реалізації Протоколу про Північну Ірландію (також відомого як Протокол про Північну Ірландію) погіршує відносини між двома сторонами.

Крім того, існує криза у сфері банківських та фінансових послуг, де Велика Британія все ще входить до числа провідних світових фінансових центрів, незважаючи на певні обставини, які втрачають доступ до ринку ЄС. У зв'язку з цим деякі компанії можуть вирішити перенести свою діяльність із Лондона до Європи. Іншими важливими сферами співпраці між Великою Британією та ЄС, окрім торгівлі, є безпека та оборона, наука та дослідження, енергетична політика та екологічна політика. Можливості для співпраці у сферах соціального захисту, освіти та культури також надає Угода про відносини між ЄС та Великою Британією. 31 січня 2020 року Велика Британія офіційно вийшла з ЄС і почалися переговори про їхні майбутні відносини. Протягом перехідного періоду, який тривав з 1 лютого 2020 року до 31 грудня 2020 року, коли Велика Британія більше не є членом ЄС, але на неї все ще

поширюються деякі його правила, відбулися важливі переговори. Важливою угодою для управління відносинами після Brexit є Угода про торгівлю та співпрацю між ЄС та Великою Британією. Договір підписаний 30 грудня 2020 року, набуває чинності попередньо з 1 січня 2021 року. З 1 травня 2021 року він набирає чинності. Угода гарантує рівні умови гри та дотримання основних прав. Він включає комплексну структуру управління, угоду про вільну торгівлю та амбітну співпрацю в економічних, соціальних, екологічних питаннях і питаннях рибальства.

Паралельно з угодою про торгівлю та співпрацю Велика Британія та ЄС обговорили, підписали та ратифікували пакт про безпеку та угоду про ядерну енергетику. Навіть якщо обидві сторони підписали угоди, це все одно матиме значні наслідки для зацікавлених сторін, підприємств і жителів як ЄС, так і Великої Британії. Емоційні та політичні наслідки травматичного розлучення, а також відновлення трансатлантичних зв'язків ускладнять спільну зовнішню політику ЄС і Великої Британії. Довгострокові труднощі та тенденції внутрішньої політики визначатимуть потенціал для співпраці [23].

16 березня 2021 року уряд Великої Британії опублікував Інтегрований огляд безпеки, оборони, розвитку та зовнішньої політики, зробивши його найповнішим підсумком британської зовнішньої політики за останні десятиліття. Представляє позитивну картину «Глобальної Британії», яка ефективно керує все більш складним і розбіжним світом завдяки своїм значним ресурсам і сильній мережі друзів. Питання про те, чи відповідає прогнозований нахил Великої Британії в бік Індо-Тихоокеанського регіону можливостям та інтересам нації, заплановане ядерне переозброєння та тимчасове скорочення допомоги на розвиток, домінувало в першій дискусії після публікації документа. Незважаючи на те, що Brexit зіграв значну роль у надиханні для перегляду політики, у статті лише поверхня потенційних майбутніх відносин Великої Британії з ЄС [34]. Кілька зауважень уряду з цього приводу в основному схвалюють нову гнучкість Британії «використовувати різні економічні та політичні підходи там, де це в наших інтересах». Однак у листі визнається «важлива роль, яку ЄС відіграє в мирі та процвітанні Європи» і, як не дивно, передбачається

пошук «нових шляхів співпраці з ЄС над спільними викликами». Що можуть являти собою ці нові методи, невідомо. Хоча кілька сторінок присвячено різним сферам майбутньої участі Великої Британії в Індо-Тихоокеанському регіоні, незрозуміло, що можуть включати ці нові шляхи. Таким чином, оглядовий звіт Великої Британії загалом уникає цієї теми, але, тим не менш, це хороший шанс оцінити вплив Brexit на зовнішню політику ЄС [21]. Велика Британія виділялася серед своїх союзників великою кількістю зовнішньополітичних інструментів протягом всього свого членства в ЄС. Сполучене Королівство має набагато більший міжнародний вплив, ніж Велика Британія, завдяки членству в усіх важливих глобальних мережах та інституціях, першокласній дипломатичній службі, потужному військовому та розвідувальному апарату, статусу Лондона як великого фінансового центру та університетів світового рівня. та ЗМІ. Відставка однієї з ключових фігур у зовнішній політиці ЄС у січні 2020 року завдала серйозного удару по репутації та м'якій силі союзу в усьому світі. Багато людей очікували, що Brexit стане «початком кінця», особливо в перші місяці та роки після того, як Велика Британія вирішила покинути союз на референдумі в червні 2016 року [27]. ЄС виявився більш стійким, ніж багато хто очікував, у складні роки, які наступили, коли колишній президент США Дональд Трамп опинився в Білому домі та почалася пандемія коронавірусу. Однак жодна інша країна не вийшла з ЄС після Великої Британії. Через порушення процесів прийняття рішень, відсутність спільної стратегічної культури та внутрішні конфлікти ЄС має труднощі в управлінні зовнішніми кризами та діях дипломатично. Вихід Великої Британії суттєво не погіршив ситуацію, так само як участь Великої Британії не дозволила ЄС подолати ці бар'єри. Незважаючи на вихід Великої Британії, ЄС все ще має значний вплив у багатосторонній дипломатії, де він історично грав більш важливу роль. Це також правда, що великий потенціал Британії у зовнішній політиці не був повністю використаний для просування політики ЄС. У той час як Франція наполягає на тому, щоб взяти на себе лідерство в європейській зовнішній політиці, а Німеччина завжди хотіла брати участь у цьому, Велика Британія ніколи не відчувала зв'язку з цими зусиллями. Велика Британія постійно наголошувала на важливості національної

зовнішньої політики кожного разу, коли піднімалася тема зовнішньополітичних інструментів ЄС. Пункт про те, що положення Лісабонського договору про зовнішню політику «не впливають на відповідальність держав-членів, як вони існують, щодо формулювання та проведення їхньої зовнішньої політики, а також на їх національне представництво в третіх країнах і міжнародних організаціях» було додано до Договору ЄС за наполяганням Лондона в 2007 році. З його сильними сторонами в цій галузі Велика Британія могла б легко взяти на себе лідерську роль в обороні, але було очевидно, що Велика Британія сумнівається щодо мети єдиної зовнішньої політики та політики безпеки. Лондон вирішив перешкоджати розвитку оборонних проєктів ЄС, заявивши, що такі дії несуть ризик поставити під загрозу перевагу НАТО в європейській безпеці, за винятком короткого періоду після Декларації Сен-Мало 1998 року тодішнім прем'єр-міністром Великої Британії Тоні Блером і президентом Франції Жак Ширак. Стратегія безпеки ЄС швидко прогресувала після Brexit, коли Сполучене Королівство було відсторонено. Найбільш значущими подіями в цьому відношенні є постійне структуроване співробітництво, яке дозволяє спроможним і бажаним державам-членам тісніше співпрацювати в галузі оборони. Найбільш значущими результатами на сьогодні є Європейський оборонний фонд. Сполучене Королівство вважало ЄС одним із кількох міжнародних майданчиків, які можна було б використати як примножувач сили, а США – головним партнером. Коли Лондон приймав рішення брати участь, він, як правило, був досить успішним у впливі на політику ЄС. Велика Британія часто допомагала знайти прийнятний шлях дій між французькими цілями та німецькими блокуваннями завдяки своєму прагматичному підходу до міжнародних справ. Лондон допоміг зробити розширення ЄС найбільшим зовнішньополітичним досягненням союзу, ставши його гарячим прихильником. В результаті особливо широкої мережі та охоплення Великої Британії глобальна перспектива ЄС зміцнилася. Вона часто будувала мости не лише до скандинавських країн, а й до Центральної та Східної Європи. Однак, оскільки протягом останніх десяти років у Лондоні при владі був більш євроскептичний уряд торі, Велика Британія зменшила свою концептуальну та оперативну участь і зосередилася

переважно на конкретних таких питань, як політика санкцій [29]. За винятком антипіратської операції «Атланта», Великої Британія вийшла з цивільних і військових операцій задовго до Brexit. З цих причин зовнішня політика ЄС постраждала від виходу Великої Британії дещо менше, ніж можна було припустити спочатку. Однак уряд Бориса Джонсона, який змінив Мей на посаді прем'єр-міністра Великої Британії в липні 2019 року, не виявив жодного інтересу до цієї сфери, а натомість віддав перевагу повному та чіткому розриву із зовнішньою політикою ЄС, коли йшлося про досягнення угоди щодо майбутніх відносин між Лондоном і Брюсселем. Хоча є мало доказів того, що членство країни в ЄС коли-небудь серйозно обмежувало її зовнішню політику, Джонсон заявив, що Brexit відновив суверенітет Британії над ключовими важелями зовнішньої політики у своїй промові на Мюнхенській конференції з безпеки в лютому 2021 року. Відповідно до філософії Brexiteer, Велика Британія повинна вільно виконувати свій глобальний порядок денний, не обмежуючись обтяжливими інституційними угодами зі своїми колишніми союзниками [41]. Уряд Великої Британії, ймовірно, також вважав, що участь у ряді неофіційних консультативних груп, таких як Європейська трійка (Е3) Франції, Німеччини та Великої Британії та (Європейська) четвірка Е3 плюс США, дасть йому достатній вплив на ЄС зовнішня політика. У своєму виступі в Мюнхені Джонсон наголосив на своїх сильних прагненнях до майбутньої співпраці в рамках «четвірки». Міністри закордонних справ трьох країн разом відвідали Тегеран у 2003 році, що стало поштовхом до співпраці Е3. Спільний всеосяжний план дій (JCPOA) щодо ядерної програми Ірану був завершений у 2014 році в результаті дипломатичного процесу, який розпочався з цього візиту. Цей підхід отримав широке сприйняття, особливо в інших державах-членах ЄС, оскільки керівник зовнішньої політики ЄС пізніше брав участь у переговорах. Хоча через вихід Великої Британії співпраця з Е3 більше не здійснюється в межах ЄС, організація все ще активна [36]. Навпаки, з того часу Е3 збиралася частіше, ніж раніше, зокрема під час установчої конференції міністрів оборони в серпні 2020 року, і вона прийняла десятки декларацій з широкого кола тем. Більшість цих результатів стосувалися Ірану та різних питань Близького

Сходу, але деякі також торкалися таких тем, як Венесуела та Південно-Китайське море. Франція та Німеччина цінують підтримку тісних відносин із Великою Британією як значущим учасником, а також їм подобається неформальність та адаптивність механізму, який дозволяє швидше реагувати на події, ніж складні структури ЄС. Коли робота з Вашингтоном була менш плідною, ніж в інші часи за часів адміністрації Трампа, Лондон особливо цінував співпрацю з Парижем і Берліном. Розширення співпраці ЕЗ отримало менш схвальні відгуки від інших членів ЄС та установ ЄС. Будь-яка потенційна позиція ЄС щодо міжнародного питання, яке також стосується Франції та Німеччини, вирішується у заяві. У багатьох випадках навіть спірно, чи буде корисним прийняття позиції ЄС після заяви ЕЗ. Як результат, інші країни-члени мають менше голосу, а зовнішня політика ЄС менш важлива [40]. Такі нові групи ще не з'явилися у сфері зовнішньої політики, на відміну від інших територій ЄС, де Brexit призвів до реструктуризації держав-членів, таких як економічний квартет Австрії, Данії, Нідерландів і Швеції щодо бюджету. питань або Нової Ганзи Нідерландів і країн Балтії та Північної Європи з торг. Однак популярність ЕЗ може прискорити тенденції до фрагментації. Інші групи однодумців наслідуватимуть Францію, Німеччину та Сполучене Королівство, якщо будуть діяти по-своєму. Чудовою ілюстрацією є визначна роль, яку відіграли Польща та країни Балтії у підтримці демократичного прогресу в Білорусі. Фракційність уже існує в багатьох формах, таких як французький проект втручання, в якому беруть участь лише кілька держав-членів, і форум 17+1, який об'єднує Китай і центральні та південні країни-члени ЄС. Інші незадоволені країни-члени можуть просто втратити інтерес до скоординованої стратегії ЄС і вирішити зосередитися на реалізації власної національної зовнішньої політики.

Однак досі співпраця ЕЗ передбачала лише дипломатичні обміни; жодних оперативних рішень за допомогою цієї організації не приймалося. Фінансова допомога, державотворення та ініціативи з навчання є одними з сфер, де заходи ЄС не були ефективними. Механізми ЄС продовжують бути актуальними та цінними, коли йдеться про санкції, військові чи цивільні місії, торговельні та інші галузеві

угоди з іноземними державами, фінансову допомогу, державотворення та ініціативи з навчання. Але лише за наявності функціонального зв'язку між ідеєю та практикою дипломатії та її оперативною підтримкою та впровадженням ці інструменти можна ефективно використовувати. ЄС в цілому повинен буде надати інструментарій для останнього, оскільки перший не може бути делегований невеликій групі. Як наслідок, шансів на співпрацю з ЕЗ мало. Це поступово послабить механізми, на які також покладаються великі країни-члени, якщо відштовхне інші країни-члени ЄС. Оскільки їм потрібна підтримка всіх 25 членів, Франції та Німеччині доведеться взяти кермо зовнішньої політики ЄС зсередини. Малоймовірно, щоб Лондон міг впливати на зовнішню політику ЄС через неформальні альянси з Берліном і Парижем. І це піднімає питання про те, що було б і як можна налагодити плідну співпрацю між ЄС та його сусідом через Ла-Манш. Форма зв'язків між ЄС і Великою Британією в коротко- та середньостроковій перспективі значною мірою залежатиме від чотирьох факторів . Перший дуже згубний: емоційні та соціальні наслідки складного розлучення. Відродження трансатлантичних зв'язків може спонукати Велику Британію відновити співпрацю з ЄС, що є другою перевагою. Третій розділ обговорює зовнішні виклики, тоді як четвертий розділ обговорює відповідні події та внутрішню політику у Великій Британії та ЄС. Обидва з двох останніх мають потенціал як для зближення, так і для розходження обох сторін. Невдовзі після виходу з ЄС британський уряд дав зрозуміти, що не вважає посла ЄС у Лондоні представником держави і не надасть цій особі повний дипломатичний статус, який надається представникам націй. У Брюсселі розцінили це як недружню дію, враховуючи, що 142 інші делегації ЄС у всьому світі мають такий статус, і у відповідь обмежили доступ британських дипломатів до інституцій ЄС. Від цієї міні-кризи небагато відчутних наслідків. Однак це свідчить про те, що уряд Великої Британії спочатку відчув потребу підкреслити свій розрив з Брюсселем недипломатичними діями.

Набагато більшою проблемою є відставання від Brexit. Угода про торгівлю та співпрацю між ЄС і Великою Британією в грудні 2020 року залишила без відповіді на

багато проблем, що спричинило необхідність додаткових складних переговорів. Деякі умови виконання цієї угоди, а також Протокол Північної Ірландії до Угоди про вихід, який вимагав обмежень на кордоні між Великою Британією та Північною Ірландією, вже викликали жваві дебати. Ця напруженість може перерости у серйозну політичну кризу або, можливо, знову стати джерелом конфлікту. Уряд торі намагатиметься покласти тягар будь-яких політичних наслідків економічної шкоди Brexit на непримиренну позицію ЄС. Нарешті, якщо адміністрація Джонсона вирішить різко відійти від норм ЄС, це може призвести до політичних чвар і тривалих судових суперечок, оскільки це призведе до застосування контрзаходів у рамках механізму відновлення балансу торговельної угоди після Brexit. Деякі умови виконання цієї угоди, а також Протокол Північної Ірландії до Угоди про вихід, який вимагав обмежень на кордоні між Великою Британією та Північною Ірландією, вже викликав жваві дебати. Ця напруженість може перерости у серйозну політичну кризу або, можливо, знову стати джерелом конфлікту. Уряд торі намагатиметься покласти тягар будь-яких політичних наслідків економічної шкоди Brexit на непримиренну позицію ЄС. Нарешті, якщо адміністрація Джонсона вирішить різко відійти від норм ЄС, це може призвести до політичних чвар і тривалих судових суперечок, оскільки це призведе до контрзаходів у рамках механізму відновлення балансу торговельної угоди після Brexit. Brexit має великий потенціал для хвилювання та тертя, подібно до попередніх розлучень. Brexit, як і багато інших розлучень, має багато місця для роздратування та конфлікту, що може ускладнити співпрацю обох сторін у майбутньому. На щастя, є одна значна протидіюча сила: адміністрація президента США Джо Байдена дуже зацікавлена в тісній співпраці з ЄС. Байден, на відміну від свого попередника, розглядає союзників США як один із найважливіших активів нації в міжнародній політиці. На початку його правління було очевидно, що він не збирається самостійно займатися відновленням зв'язку з Європою за межами основних країн. У перші кілька тижнів перебування на посаді Ентоні Блінкен, держсекретар США, приєднався до Ради ЄС із закордонних справ, Байден розмовляв по телефону з фон дер Ляєн, був присутній на засіданні Європейської ради через

відеозв'язок, а Джон Керрі, Кліматичний цар США відвідав Брюссель. Обидві сторони також вирішили негайно вирішити кілька комерційних проблем, які раніше напружували їхні стосунки.

Як показує його ретельний аналіз, Сполучене Королівство розглядає тісний союз зі Сполученими Штатами як свою головну мету з точки зору зовнішньої політики. Таким чином, Лондон, ймовірно, буде залучений до відновлення співпраці США з ЄС. Пропозиція відновити JCPOA з Іраном є одним із пілотних експериментів у цьому відношенні. ЕЗ разом зі Сполученими Штатами є головними гравцями в цій ситуації, але інституції ЄС також відіграють значну роль. Конференція ООН зі зміни клімату в Глазго в листопаді 2021 року також буде головним пріоритетом. Щоб забезпечити успіх цього важливого саміту, усі залучені сторони, включно з Великою Британією, яка його приймає, мають тісно співпрацювати. ЄС і США є затягнутими прихильниками ефективної політики щодо зміни клімату.

Ще одним ключовим питанням США є створення єдиної трансатлантичної стратегії відносин з Китаєм. ЄС і Велика Британія мають погляди на це питання, які на перший погляд дивовижно співставні.

ЄС і Велика Британія мають погляди на це питання, які на перший погляд дивовижно співставні. Комплексна оцінка визначає Китай як «найбільшу державну загрозу економічній безпеці Сполученого Королівства» і «важливого партнера в торгівлі та вирішенні глобальних проблем», а також називає його «найбільшою державною загрозою». За словами ЄС, Китай є одночасно «партнером для співпраці, партнером у переговорах, економічним конкурентом і системним суперником» [30].

Враховуючи значно більшу економічну вагу ЄС, ніж Велика Британія, Вашингтон буде особливо прагнути переконати Брюссель підтримати позицію США. Однак це буде складно, оскільки різні країни-члени ЄС мають різні економічні інтереси та погляди на загрози. Єврокомісія буде найважливішим союзником Вашингтона в контролі над цим процесом. Велика Британія ризикує бути виключеною з кімнати, якщо сформується спільний порядок денний, можливо, в

рамках нової Трансатлантичної ради з торгівлі та технологій, яку запропонувала комісія. Це матиме наслідки для економічних і технологічних інтересів Великої Британії. Сполучені Штати, ймовірно, захочуть якимось чином залучити Британію до трансатлантичних технологічних дебатів. Відносини ЄС із Лондоном загалом визначатимуть, чи прийме він цю ідею.

Здається малоімовірним, що старий гегемоністський альянс між Сполученими Штатами та Європою буде повністю відновлений, незважаючи на Деякі умови виконання цієї угоди, а також Протокол Північної Ірландії до Угоди про вихід, який вимагав обмежень на кордоні між Великою Британією та Північною Ірландією, вже викликали жваві дебати. Ця напруженість може перерости у серйозну політичну кризу або, можливо, знову стати джерелом конфлікту. Уряд торі намагатиметься покласти тягар будь-яких політичних наслідків економічної шкоди Brexit на непримиренну позицію ЄС. Нарешті, якщо адміністрація Джонсона вирішить різко відійти від норм ЄС, це може призвести до політичних чвар і тривалих судових суперечок, оскільки це призведе до застосування контрзаходів у рамках механізму відновлення балансу торговельної угоди після Brexit. Деякі умови виконання цієї угоди, а також Протокол Північної Ірландії до Угоди про вихід, який вимагав обмежень на кордоні між Великою Британією та Північною Ірландією, вже викликав жваві дебати. Ця напруженість може перерости у серйозну політичну кризу або, можливо, знову стати джерелом конфлікту. Уряд торі намагатиметься покласти тягар будь-яких політичних наслідків економічної шкоди Brexit на непримиренну позицію ЄС [31]. Нарешті, якщо адміністрація Джонсона вирішить різко відійти від норм ЄС, це може призвести до політичних чвар і тривалих судових суперечок, оскільки це призведе до контрзаходів у рамках механізму відновлення балансу торговельної угоди після Brexit. Brexit має великий потенціал для хвилювання та тертя, подібно до попередніх розлучень. Brexit, як і багато інших розлучень, має багато місця для роздратування та конфлікту, що може ускладнити співпрацю обох сторін у майбутньому. На щастя, є одна значна протидіюча сила: адміністрація президента США Джо Байдена дуже зацікавлена в тісній співпраці з ЄС. Байден, на відміну від

свого попередника, розглядає союзників США як один із найважливіших активів нації в міжнародній політиці. На початку його правління було очевидно, що він не збирається самостійно займатися відновленням зв'язку з Європою за межами основних країн. У перші кілька тижнів перебування на посаді Ентоні Блінкен, держсекретар США, приєднався до Ради ЄС із закордонних справ, Байден розмовляв по телефону з фон дер Ляєн, був присутній на засіданні Європейської ради через відеозв'язок, а Джон Керрі, Кліматичний цар США відвідав Брюссель. Обидві сторони також вирішили негайно вирішити кілька комерційних проблем, які раніше напружували їхні стосунки.

Як показує його ретельний аналіз, Сполучене Королівство розглядає тісний союз зі Сполученими Штатами як свою головну мету з точки зору зовнішньої політики. Таким чином, Лондон, ймовірно, буде залучений до відновлення співпраці США з ЄС. Пропозиція відновити JCPOA з Іраном є одним із пілотних експериментів у цьому відношенні. ЕЗ разом зі Сполученими Штатами є головними гравцями в цій ситуації, але інституції ЄС також відіграють значну роль. Конференція ООН зі зміни клімату в Глазго в листопаді 2021 року також буде головним пріоритетом. Щоб забезпечити успіх цього важливого саміту, усі залучені сторони, включно з Великою Британією, яка його приймає, мають тісно співпрацювати. ЄС і США є зятими прихильниками ефективної політики щодо зміни клімату.

Ще одним ключовим питанням США є створення єдиної трансатлантичної стратегії відносин з Китаєм. ЄС і Велика Британія мають погляди на це питання, які на перший погляд дивовижно співставні.

ЄС і Велика Британія мають погляди на це питання, які на перший погляд дивовижно співставні. Комплексна оцінка визначає Китай як «найбільшу державну загрозу економічній безпеці Сполученого Королівства» і «важливого партнера в торгівлі та вирішенні глобальних проблем», а також називає його «найбільшою державною загрозою». За словами ЄС, Китай є одночасно «партнером для співпраці, партнером у переговорах, економічним конкурентом і системним суперником».

Враховуючи значно більшу економічну вагу ЄС, ніж Велика Британія, Вашингтон буде особливо прагнути переконати Брюссель підтримати позицію США. Однак це буде складно, оскільки різні країни-члени ЄС мають різні економічні інтереси та погляди на загрози. Єврокомісія буде найважливішим союзником Вашингтона в контролі над цим процесом. Велика Британія ризикує бути виключеною з кімнати, якщо сформується спільний порядок денний, можливо, в рамках нової Трансатлантичної ради з торгівлі та технологій, яку запропонувала комісія. Це матиме наслідки для економічних і технологічних інтересів Великої Британії. Сполучені Штати, ймовірно, захочуть якимось чином залучити Британію до трансатлантичних технологічних дебатів. Відносини ЄС із Лондоном загалом визначатимуть, чи прийме він цю ідею.

Здається малоімовірним, що старий гегемоністський альянс між Сполученими Штатами та Європою буде повністю відновлений, незважаючи на деякі умови виконання цієї угоди, а також Протокол Північної Ірландії до Угоди про вихід, який вимагав обмежень на кордоні між Великою Британією та Північною Ірландією, вже викликали жваві дебати. Ця напруженість може перерости у серйозну політичну кризу або, можливо, знову стати джерелом конфлікту. Уряд торі намагатиметься покласти тягар будь-яких політичних наслідків економічної шкоди Brexit на непримиренну позицію ЄС. Нарешті, якщо адміністрація Джонсона вирішить різко відійти від норм ЄС, це може призвести до політичних чвар і тривалих судових суперечок, оскільки це призведе до застосування контрзаходів у рамках механізму відновлення балансу торговельної угоди після Brexit. Деякі умови виконання цієї угоди, а також Протокол Північної Ірландії до Угоди про вихід, який вимагав обмежень на кордоні між Великою Британією та Північною Ірландією, вже викликав жваві дебати. Ця напруженість може перерости у серйозну політичну кризу або, можливо, знову стати джерелом конфлікту. Уряд торі намагатиметься покласти тягар будь-яких політичних наслідків економічної шкоди Brexit на непримиренну позицію ЄС. Нарешті, якщо адміністрація Джонсона вирішить різко відійти від норм ЄС, це може призвести до політичних чвар і тривалих судових суперечок, оскільки це

приведе до контрзаходів у рамках механізму відновлення балансу торговельної угоди після Brexit. Brexit має великий потенціал для хвилювання та тертя, подібно до попередніх розлучень. Brexit, як і багато інших розлучень, має багато місця для роздратування та конфлікту, що може ускладнити співпрацю обох сторін у майбутньому. На щастя, є одна значна протидіюча сила: адміністрація президента США Джо Байдена дуже зацікавлена в тісній співпраці з ЄС. Байден, на відміну від свого попередника, розглядає союзників США як один із найважливіших активів нації в міжнародній політиці. На початку його правління було очевидно, що він не збирається самостійно займатися відновленням зв'язку з Європою за межами основних країн. У перші кілька тижнів перебування на посаді Ентоні Блінкен, держсекретар США, приєднався до Ради ЄС із закордонних справ, Байден розмовляв по телефону з фон дер Ляєн, був присутній на засіданні Європейської ради через відеозв'язок, а Джон Керрі, Кліматичний цар США відвідав Брюссель. Обидві сторони також вирішили негайно вирішити кілька комерційних проблем, які раніше напружували їхні стосунки.

Як показує його ретельний аналіз, Сполучене Королівство розглядає тісний союз зі Сполученими Штатами як свою головну мету з точки зору зовнішньої політики. Таким чином, Лондон, ймовірно, буде залучений до відновлення співпраці США з ЄС. Пропозиція відновити JCPOA з Іраном є одним із пілотних експериментів у цьому відношенні. ЄЗ разом зі Сполученими Штатами є головними гравцями в цій ситуації, але інституції ЄС також відіграють значну роль. Конференція ООН зі зміни клімату в Глазго в листопаді 2021 року також буде головним пріоритетом. Щоб забезпечити успіх цього важливого саміту, усі залучені сторони, включно з Великою Британією, яка його приймає, мають тісно співпрацювати. ЄС і США є зятими прихильниками ефективної політики щодо зміни клімату.

Ще одним ключовим питанням США є створення єдиної трансатлантичної стратегії відносин з Китаєм. ЄС і Велика Британія мають погляди на це питання, які на перший погляд дивовижно співставні.

ЄС і Велика Британія мають погляди на це питання, які на перший погляд дивовижно співставні. Комплексна оцінка визначає Китай як «найбільшу державну загрозу економічній безпеці Сполученого Королівства» і «важливого партнера в торгівлі та вирішенні глобальних проблем», а також називає його «найбільшою державною загрозою». За словами ЄС, Китай є одночасно «партнером для співпраці, партнером у переговорах, економічним конкурентом і системним суперником».

Враховуючи значно більшу економічну вагу ЄС, ніж Велика Британія, Вашингтон буде особливо прагнути переконати Брюссель підтримати позицію США. Однак це буде складно, оскільки різні країни-члени ЄС мають різні економічні інтереси та погляди на загрози. Єврокомісія буде найважливішим союзником Вашингтона в контролі над цим процесом. Велика Британія ризикує бути виключеною з кімнати, якщо сформується спільний порядок денний, можливо, в рамках нової Трансатлантичної ради з торгівлі та технологій, яку запропонувала комісія. Це матиме наслідки для економічних і технологічних інтересів Великої Британії. Сполучені Штати, ймовірно, захочуть якимось чином залучити Британію до трансатлантичних технологічних дебатів. Відносини ЄС із Лондоном загалом визначатимуть, чи прийме він цю ідею.

Здається малоймовірним, що старий гегемоністський альянс між Сполученими Штатами та Європою буде повністю відновлений, незважаючи на тепло перших зустрічей. Політична участь і безпека Сполучених Штатів у Європі та її сусідах, ймовірно, продовжуватимуть зменшуватися в результаті зосередженості Вашингтона на своїх власних цілях внутрішнього порядку та пріоритетах в Індійсько-Тихоокеанському регіоні. І в Європі є ті, хто вважає, що ЄС має прагнути до «стратегічної автономії» та запобігати поверненню до своєї попередньої залежності від Вашингтона в світлі досвіду років Трампа та невизначеності навколо майбутньої політичної орієнтації Сполучених Штатів. Очікується, що розбіжності між Великою Британією та іншими європейськими союзниками виникнуть у результаті дебатів щодо майбутньої стратегічної концепції НАТО та, ширше, майбутньої оборонної діяльності альянсу до 2030 року. Ця співпраця й надалі відіграватиме значну роль у

майбутніх відносинах ЄС-Велика Британія навіть якщо трансатлантичні відносини стануть складнішими, потенційно через нову передачу влади під час президентських виборів у США у 2024 році. Велика Британія може спробувати утвердитися як найнаполегливіший союзник Сполучених Штатів і містобудівник через Атлантику, або вона може навіть, у деяких ситуаціях, приєднатися до ЄС, залежно від напрямку, обраного Вашингтоном. Проте, якщо Велика Британія не зможе взяти участь у переговорах, за якими приймаються важливі рішення в тих геоекономічних питаннях, де спільна вага ЄС виділяється, вона ризикує бути проігнорованою.

Інтегрований огляд показує, що ЄС і Велика Британія продовжують приймати принципово схожі відповіді на світові проблеми. Обидва виступають за багатосторонню систему, яка працює, за відкриті суспільства та за відкритий, стійкий міжнародний порядок, заснований на нормах. ЄС і Велика Британія часто звертаються один до одного, щоб захистити своє спільне бачення, оскільки багато сильних сил виступають проти цих цілей.

Велика Британія є європейською державою, яка підходить до геополітики та зовнішніх справ з глобальної точки зору. Це передбачає готовність до активних дій в умовах становлення багатопольярного світового порядку та об'єднання в декілька важливих тем. Торговельні зв'язки з іноземними інвестиціями, використання державної допомоги та військові сили – усе це сприяє збільшенню присутності та впливу Великої Британії у всьому світі. На політику обох сторін продовжують сильно впливати відносини Великої Британії та ЄС після Brexit. Щоб забезпечити добробут своїх громадян і регіональну економічну стабільність, усі сторони повинні продовжувати працювати разом і знаходити вирішення розбіжностей [11].

2.2. Стратегічне партнерство Великої Британії та США

Одним із найважливіших міжнародних союзів у світі є альянс між Сполученими Штатами та Великою Британією. Починаючи з початку 20-го століття, ця співпраця розвивається досі. У цьому розділі розглядається початок, розвиток, поточна ситуація та потенційне майбутнє цієї співпраці.

В результаті спільної битви в Першій і Другій світових війнах Велика Британія і США створили свій стратегічний союз. Після Другої світової війни цей альянс переніс свою увагу на підтримку Західної Європи під час холодної війни та боротьбу з глобальним комунізмом. На той момент НАТО, головна західна оборонна організація, в основному складалася зі Сполучених Штатів і Великої Британії. Після завершення Холодної війни в 1990-х роках стратегічний альянс між Сполученими Штатами та Великою Британією знову змінив курс. Відтоді партнерство перемістило свій акцент на сприяння співпраці з міжнародних тем, таких як безпека та економічні проблеми. Співпраця в боротьбі з тероризмом і миротворчих місіях була ключовим елементом цієї нової стратегії.

Сполучене Королівство є найближчим союзником США. Сполучене Королівство офіційно визнало американську незалежність після завершення Американської революції в 1783 році, а наші дві країни встановили дипломатичні відносини в 1785 році [52]. Сполучені Штати та Велика Британія залишаються постійними союзниками та союзниками, за винятком короткої паузи в відносини під час війни 1812 року [32]. Відносини є наріжним каменем безпеки та успіху. Сполучені Штати та Сполучене Королівство є засновниками НАТО та двома з п'яти постійних членів Ради Безпеки ООН (P5), разом із Францією. Крім того, Сполучені Штати та Велика Британія є членами Світової організації торгівлі, Міжнародного валютного фонду, Організації з безпеки та співробітництва в Європі, G-20, G-7, Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), а також Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ). Велика Британія, як один із наших найближчих союзників і головний донор НАТО, покращує здатність Альянсу протистояти сучасним загрозам безпеці та обороні. Велика Британія є рамковою нацією для посиленої передової присутності в Естонії та очолює основні ініціативи НАТО в галузі кібернетичних, нових і проривних технологій.

Коли Джо Байдена обрали президентом США, багато спостерігачів вважали, що Сполученому Королівству буде важко налагодити з ним тісні стосунки, і що британські дипломати боялися, що нова адміністрація їх відійде на другий план –

особливо тому, що Байден називав британського прем'єр-міністра Бориса Джонсона фізичний та емоційний клон Дональда Трампа.

Головним пріоритетом Великої Британії було забезпечення угоди про вільну торгівлю зі Сполученими Штатами, але команда Байдена дала зрозуміти, що це не буде для них пріоритетом. Однак лише через місяць після початку роботи адміністрації Байдена відбулося дивовижне узгодження між Великою Британією та США.

Велика Британія тихо призупинила свою кампанію із забезпечення торгової угоди, і дві країни об'єдналися навколо порядку денного, зосередженого на спільних цінностях, загальному розумінні глобальної мети та готовності використовувати військову міць і цілеспрямовані санкції для стримування геополітичних суперників.

Тим часом ЄС, зокрема Німеччина, виявляється складним партнером для США, незважаючи на прогнози, що Байден більше зосередиться на Берліні, ніж на Лондоні. У дослідницькій статті, опублікованій перед виборами минулого року, ми передбачали, що щось подібне може статися. «Незважаючи на інстинкт тісної співпраці з Німеччиною, – писали ми, – адміністрація Байдена може виявити, що Велика Британія є більш корисним партнером у досягненні своїх цілей щодо Китаю – і, можливо, й інших сфер». Однак навіть ми не очікували, що це станеться так швидко.

Співвідношення між Сполученим Королівством і США є особливо вражаючим, тому що, незважаючи на великі надії на відновлення трансатлантичних відносин, зосереджених на відносинах між ЄС і США, ЄС дотримується іншого підходу до Великої Британії і США.

Може здатися, що новий союз Великої Британії та США є поверненням до британської поваги до США. Але деякі британські офіційні особи насправді кажуть, що Велика Британія «лідидує в звинуваченнях» проти Китаю. Це може бути трохи оманомою - з відгомонами того, як Гарольд Макміллан уявляв Британію як Грецію, а Америку як Рим. Проте це правда, що Сполучене Королівство просувається вперед у

деяких сферах, наприклад, уже подає заявку на приєднання до Всеосяжного та прогресивного транстихоокеанського партнерства (СРТПР), тоді як адміністрація Байдена обмежена Конгресом, який виступає проти нових регіональних торгових угод.

Велика Британія також виступила з ініціативою розвитку співпраці між демократичними країнами, запропонувавши ідею D10 угруповання найбільших демократичних країн – і як поточний голова G7 вона запросила Австралію, Індію та Південну Корею приєднатися до зустрічі в червні. Цей підхід узгоджується з ідеєю Джо Байдена щодо саміту демократій, хоча деякі британські чиновники вважають за краще говорити про «відкриті суспільства», а не про «демократію» [12].

Сполучене Королівство та Сполучені Штати продовжують бути важливими членами НАТО в секторі безпеки та співпрацюють у низці питань та ризиків, які становлять загрозу глобальній безпеці. Крім того, вони співпрацюють у боротьбі з тероризмом і виконують миротворчі місії. Глибокі економічні відносини між Сполученими Штатами та Великою Британією дозволяють їм співпрацювати для підтримки зростання та стабільності світової економіки. Вони працюють разом над розробкою нових технологій і досягненнями в галузі науки і техніки. Стратегічне партнерство США та Великої Британії також наголошує на їхній культурній співпраці. Ці нації підтримують спільні культурні ідеали в усьому світі та мають довгу спільну історію.

Стратегічні відносини між США та Великою Британією є важливими та вигідними для обох країн. Ця співпраця може набути нових форм у майбутньому, наприклад, спільно працювати над боротьбою зі зміною клімату та покращенням кібербезпеки.

Ще однією важливою сферою співпраці є взаємодія у сферах міжнародної політики та дипломатії, де Сполучені Штати та Велика Британія можуть співпрацювати для вирішення суперечок у глобальному масштабі.

У світлі Brexit та будь-яких майбутніх торговельних угод зі Сполученими Штатами Велика Британія може продовжувати служити сполучною ланкою між Європою та Сполученими Штатами. Це може призвести до тіснішої співпраці між Сполученими Штатами та Великою Британією та посилити економічну та політичну владу країни в усьому світі.

Щоб підтримувати глобальну безпеку та стабільність, США та Велика Британія повинні налагодити стратегічну співпрацю. Ці країни співпрацюють у різноманітних сферах, включаючи безпеку, економіку, науку, технології та культуру, і вони можуть продовжувати розвиватися. Політичний клімат в обох країнах, а також глобальні кризи та виклики впливають на майбутнє американсько-британського стратегічного партнерства. Співпраця між цими країнами все ще є важливою частиною світової політики і може мати значний вплив на розвиток світу в майбутньому [7].

РОЗДІЛ 3

ПРОГНОСТИЧНИЙ ВИМІР ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ В УМОВАХ ЗАГОСТРЕННЯ БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ

3.1. Пріоритети уряду Великої Британії у 2023 році

Минулий рік позначився кількома політичними кризами у Великій Британії. На початку липня 2022 року 63 зі 179 представників уряду Великої Британії пішли у відставку зі своїх посад у другому уряді прем'єр-міністра Бориса Джонсона, що призвело до відставки самого Джонсона 7 липня. Його наступниця, Ліз Трас, пробула на посаді прем'єр-міністра лише 45 днів. У жовтні офіс на Даунінг-стріт 10 очолив Ріші Сунак, який став наймолодшим прем'єр-міністром в історії Великої Британії та першим індусом на цій посаді.

Урядова криза стала великим викликом для країни, яка відчуває економічний та політичний тиск після голосування за вихід з ЄС у червні 2016 року. Перед урядом Сунака сьогодні стоїть непроста задача відновлення стабільності в середині країни та налагодження відносин з Європою.

Пріоритети зовнішньої політики Сполученого Королівства були сформовані під впливом історичних, культурних та економічних чинників, проте на них часто впливають мінливі глобальні тенденції та геополітичні реалії. В останні роки на політику Великої Британії впливали Brexit, пандемія COVID-19, а тепер агресія Росії проти України.

Як міністр фінансів Ріші Сунак був в авангарді економічної відповіді Великої Британії на пандемію COVID-19. Сьогодні Велика Британія пристосовується до нової реальності, виходу із ЄС, політика Сунака спрямована на покращення відносин із країнами в регіоні. Перші тижні Ріші Сунака на посаді прем'єр-міністра продемонстрували бажаний ступінь прагматизму та важливість визначення пріоритетів. У промові нового прем'єр-міністра від 4 січня стало ясно, що він хоче зробити більше, ніж подолати низьку планку ефективного уряду, встановлену в 2022

році. Важливим моментом стане необхідність збалансувати зовнішньополітичний порядок денний та розв'язати низку нагальних внутрішньополітичних питань, пов'язаних з економічною та енергетичною кризою та їхніми соціальними наслідками [54].

Одним із ключових пунктів Ріші Сунака на міжнародній арені є підтримка України та протистояння Росії, де прем'єр-міністр уже має загально визнаний успіх. Тож очевидним є продовження такої політики, зважаючи на наявний суспільний і політичний консенсус із цього питання. У лютому 2023 року президент України Володимир Зеленський відвідав Лондон і це була його друга закордонна поїздка з початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну. За результатами візиту досягнуто домовленостей щодо розширення військової допомоги Україні [27].

Велика Британія докладает значних зусиль для впливу на результати війни, здійснюючи тиск на європейські держави, які все ще коливаються в протидії Російській Федерації. Проте варто пам'ятати, про значний російський вплив всередині Британії. Це означає, що Ріші Сунаку треба докладати зусилля не лише на зовнішній арені, а й всередині країни, щоб зменшити загрози з боку Росії. Важливим є розроблення дієвої та послідовної стратегії щодо Росії, яка зможе послабити економічні та інформаційні важелі країни-агресорки.

У зовнішньополітичних перспективах найбільшого значення набуватиме «партнерство». Місце недієздатних міжнародних інституцій посядуть невеликі коаліції держав – успішним досвідом є взаємодія Британії з державами Північної Європи, Балтії, Центральної та Східної Європи у справі підтримки й допомоги Україні.

Основою партнерства Великої Британії та США сьогодні є підтримка України, зміцнення НАТО та співробітництво в галузі оборони та розвідки. Британія планує розширити власні міжнародні зобов'язання через механізми НАТО, а також побудувати потужні механізми для співпраці з Європою у сфері безпеки.

Для активної зовнішньої політики важливим є поступ всередині країни. Ріші Сунак проголосив «п'ять основ», що можуть побудувати краще, безпечніше та процвітаюче майбутнє, на яке заслуговує Британія [35]. Цього року прем'єр-міністр прагне зменшити інфляцію вдвічі з метою зменшення вартості життя та забезпечення людям фінансової безпеки. Також розвиток економіки, створюючи краще оплачувані робочі місця та можливості по всій країні. Прем'єр-міністр обіцяє подбати про те, щоб державний борг зменшувався, забезпечуючи майбутнє державних послуг. Списки очікування NHS скоротяться, і люди швидше отримуватимуть необхідну допомогу. Також прийняття нових законів, що містять в собі припинення нелегального перетину кордону Великої Британії, зокрема через протидію незаконним перевезенням на малих суднах через Ла-Манш. Прем'єр-міністр ВБ заявив, що його уряд або повністю відновить довіру громадян, або ж не зможе зробити цього взагалі: «Ніяких хитрощів. Жодної двозначності. .. Ми відновимо довіру до політики незалежно від того, діємо чи ні. Тож я прошу вас оцінювати нас за зусиллями, які ми докладаємо, і за результатами, яких досягаємо». Провідним моментом в діяльності уряду Ріші Сунака у короткостроковій перспективі стане необхідність балансування на межі зовнішньополітичного порядку денного та нагальних внутрішньополітичних питань [8].

Ще одним пріоритетом зовнішньої політики Сунака є зміцнення економічних відносин Великої Британії з країнами за межами Європейського Союзу. Після Brexit Британія покинула єдиний ринок і митний союз ЄС, і економічне майбутнє країни залежатиме від її здатності укласти нові торгові угоди з іншими країнами. Сунак активно намагався розширити торговельні зв'язки Великої Британії з такими країнами, як Сполучені Штати, Японія та Австралія, і зробив своїм пріоритетом просування Сполученого Королівства як привабливого місця для іноземних інвестицій [6].

Іншим ключовим пріоритетом зовнішньої політики для Сунака є сприяння лідерству Великої Британії в боротьбі зі зміною клімату. Велика Британія у листопаді 2021 року приймала Конференцію ООН зі зміни клімату (COP26), і Сунак брав

активну участь у просуванні конференції та створенні імпульсу для глобальних дій щодо зміни клімату. У межах цих зусиль Сунак виступає за збільшення інвестицій у технології чистої енергії та працює над просуванням Великої Британії як центру екологічного фінансування.

Сунак також зосередить увагу на просуванні лідерства Британії в цифрових інноваціях і технологіях. У Великій Британії розташовані кілька найбільш інноваційних компаній світу, і Сунак працює над тим, щоб залучити більше технологічних компаній до країни. Так він оголосив про ряд заходів для підтримки зростання технологічного сектору Великої Британії, включаючи збільшення інвестицій у дослідження та розробки.

Прем'єр-міністр Британії також працює над зміцненням відносин країни з її традиційними союзниками в Європі. Незважаючи на Brexit, Сполучене Королівство залишається ключовим гравцем у політичному та економічному ландшафті Європи, і Сунак працює над підтримкою тісних зв'язків із такими країнами, як Франція та Німеччина. У рамках цих зусиль він виступає за розширення співпраці у таких питаннях, як оборона та безпека, і працює над просуванням Британії як ключового партнера для європейських країн.

Підсумовуючи варто зазначити, що зовнішньополітичні пріоритети Ріші Сунака відображають зусилля Великої Британії в пошуку свого місця в реальності після Brexit і просувати свої економічні та політичні інтереси в мінливому глобальному ландшафті. Зміцнюючи економічні відносини Британії з країнами за межами ЄС, підтримуючи Україну, просуваючи своє лідерство у сфері зміни клімату та цифрових інновацій, а також підтримуючи тісні зв'язки зі своїми традиційними союзниками в Європі, Сунак працює над тим, щоб Велика Британія залишалася ключовим гравцем у глобальних справах [5].

Велика Британія має кілька різних програм зовнішньої політики. Нижче наведено деякі з найбільш пріоритетних завдань.

1. Відносини з Європейським Союзом: незважаючи на те, що Велика Британія отримала незалежність від ЄС після Brexit, вона все ще має сильні політичні, економічні та торговельні зв'язки з регіоном. Таким чином, підтримка безперебійної комунікації з ЄС та пошук розумних компромісів щодо різних проблем продовжує залишатися одним із головних пріоритетів [46];

2. Торгівля: оскільки Велика Британія залежить від міжнародної торгівлі, отримання доступу до зовнішніх ринків і торгових угод є головним пріоритетом. Цю стратегію демонструють останні угоди про вільну торгівлю зі Швейцарією, Канадою та Японією;

3. Велика Британія бере активну участь у міжнародній безпеці та обороні. Нація має значний голос у міжнародних справах, таких як війна з тероризмом, як член надзвичайно важливого міжнародного альянсу безпеки НАТО;

4. Гуманітарна допомога, розвиток інфраструктури та підтримка демократії – це лише деякі сфери, де Велика Британія активно підтримує розвиток своїх країн-партнерів;

5. Велика Британія надає пріоритет глобальним проблемам, зокрема боротьбі з пандеміями, розповсюдженням ядерної зброї, зміною клімату та кібербезпекою. Країна бере активну участь у боротьбі з епідемією COVID-19, підтримує міжнародні угоди та спроби обмежити викиди вуглекислого газу, а також підтримує світові зусилля щодо запобігання поширенню ядерної зброї;

6. Партнерство зі Сполученими Штатами: Сполучені Штати є ключовим стратегічним партнером, і Велика Британія підтримує з ними тісні стосунки. Обидві країни співпрацюють у різних сферах, включаючи економіку та міжнародну безпеку;

7. Відносини з країнами Близького Сходу: Сполучене Королівство є важливим учасником близькосхідного регіону, де воно активно працює над вирішенням суперечок і просуванням регіональної стабільності;

8. Співпраця з країнами Співдружності: понад 50 країн, які раніше були частиною Британської імперії, утворюють Співдружність націй, членом якої є

Велика Британія. Торгівля, безпека та розвиток – це лише деякі з численних секторів, у яких співпрацюють країни Співдружності.

3.2. Основні напрямки оновленої воєнної політики Великої Британії

Велика Британія виходить з ЄС і через 3 місяці уряд видає документи, в яких окреслено стратегічну траєкторію країни, а також місце та роль воєнної політики. Велика Британія в цих програмних документах зображена як європейська нація з глобальними інтересами, яка готова брати активну участь у створенні нового міжнародного порядку. Очікується, що ця стратегія буде реалізована в армії через двосторонню та багатосторонню взаємодію з союзниками та партнерами, постійну передову присутність у важливих регіонах Євразії, а також модернізацію та розвиток сил оборони.

Вищезазначені принципи розвитку спроможності описані таким чином: прискорення модернізації з одночасним виконанням поточних завдань; формування ресурсів для модернізації за рахунок списання застарілих платформ; акцент на якості персоналу та здатності всіх платформ діяти в межах єдиного інформаційного поля; визначення пріоритетності систем і платформ для дій у морі, повітрі, кіберпросторі та космосі з акцентом на посилення потенціалу для дій на суші; місткість. Основний акцент робиться на готовності діяти завчасно та ефективному поєднанні військового та невійськового потенціалу для нейтралізації загроз на ранніх етапах. та уникнення їх переростання у відкриті суперечки.

Ці документи є наріжним каменем для розвитку співпраці між Україною та Сполученим Королівством у сфері оборони та безпеки. Британський уряд вважає Російську Федерацію головною загрозою для безпеки Європи. Потенціал зростання та стабільності держав-партнерів – у центрі уваги офіційного Лондона. 16 березня, оновлений 2 липня, був опублікований урядовий документ «Глобальна Британія в епоху конкуренції: комплексний огляд безпеки, оборони, розвитку та зовнішньої політики». 22 березня оприлюднили документ Міноборони «Захист в епоху змагань». Ці публікації, а також презентація штабом оборони Великої Британії «Комплексної

операційної концепції» 30 вересня 2020 року дозволяють легко зрозуміти загальні контури військової стратегії країни до 2030 року [38].

Основні рамки стратегії описані в урядовому документі. Він робить припущення, що Сполучене Королівство є європейською нацією з міжнародною зовнішньою політикою. Це передбачає готовність до проведення активної зовнішньої політики в умовах становлення багатопольярного світоустрою та залучення до низки коаліцій навколо важливих проблем. Цілями такої політики у військовій сфері є мінімізація шкідливих наслідків ворожої діяльності, яких неможливо уникнути, та запобігання переростанню кризових явищ у відкриті бойові дії. Це те, що Лондон офіційно має намір зробити, зокрема тому, що він зберігає домінуючу присутність у важливих регіонах Євразії та збільшує потенціал і стабільність друзів і партнерів. Гарантування фізичної безпеки мешканців є першочерговим обов'язком будь-якого уряду, йдеться у звіті Global Britain в епоху конкуренції: ретельний перегляд безпеки, оборони, розвитку та зовнішньої політики. Ця концепція досліджується в дослідженні «Оборона в епоху конкуренції», яке складається з трьох розділів: опис середовища безпеки та тенденцій у військовій сфері, загальний підхід до військової стратегії та плани модернізації окремих видів і види сил [23].

Новий світовий порядок буде встановлено в рамках злиття наступних чотирьох важливих тенденцій, згідно з оцінкою Міноборони середовища безпеки: швидкий технологічний прогрес, розширення транснаціональних загроз у різних сферах, загострення суперництва між державами та дві моделі управління (авторитарна та демократична), зміни у складному балансі сил у світі та зростання значення Індотихоокеанського регіону – лише деякі з цих тенденцій. Вважається, що Китайська Народна Республіка має найбільший вплив на світову політику, а Російська Федерація розглядається як головна загроза для Європейського Союзу.

Технічна перевага Великої Британії знизилася в останні роки, частково через потенційний доступ супротивників до передових технологій і створення перспективних систем, таких як гіперзвукова зброя. КНР і Російська Федерація

нарошують спроможність розміщувати сили якомога далі від своїх кордонів на морі. Головною проблемою є підводний флот Російської Федерації, який становить небезпеку для світової системи передачі інформації. Завдання захоплення та використання панування в повітрі буде ускладнено розвитком інтегрованих систем протиповітряної оборони, нових багатофункціональних винищувачів і розвідувальних машин, ракетного озброєння ТВД супротивників Великої Британії. В першу чергу це стосується підвищення точності, дальності та забійності вогню. Навіть недержавні суб'єкти можуть атакувати БПЛА чи ракетну зброю завдяки легкому доступу до технологій. Загрози в кіберпросторі та космосі зростають, особливо коли вороги намагаються перешкодити обміну та використанню інформації, що є наріжним каменем сучасної війни. Тим не менш, сьогодні існує багато ефективних способів ведення війни [1].

У Британії мало що змінилося, тоді як супротивники зосереджуються на швидких асиметричних заходах для перемоги, не вступаючи в широкі битви. За словами Міністерства оборони, буде реалізовано «Комплексний огляд». Альянси та партнерства, кваліфікований персонал, інновації та експерименти для модернізації збройних сил, ретельна оцінка та розуміння середовища безпеки та послідовна проактивна політика участь у міжнародній арені є п'ятьма ключовими складовими державної політики. Виконання відповідних завдань передбачає досягнення наступних цілей: спроможність діяти одночасно в усіх сферах конфлікту (суха, море, повітря, космос, кіберпростір), спроможність якісно поєднувати військові та невійськові інструменти сили. постійна присутність у важливих частинах світу, активність і рішучість випереджаючих дій і максимально ефективного використання всієї наявної інформації. Ця стратегія узгоджується з «концепцією комплексної операційної кімнати», яка наголошує на розширенні можливостей супротивників досягати цілей шляхом злиття військових і невійськових засобів.

За допомогою використання власних об'єктів, включаючи Гібралтар, а також баз у Німеччині, Кіпрі, Омані, Кенії та Брунеї, реалізовуватиметься стратегія глобального залучення. Альянс зі Сполученими Штатами, участь у рамках

розвідувального проекту «П'ять очей», НАТО та співпраця з окремими європейськими державами у двосторонніх і багатосторонніх ініціативах і надалі займатимуть важливе місце у військовій стратегії Великої Британії. Україну називають окремо як партнера і як об'єкт нападу Росії. Метою Великої Британії є заохочення постійного розвитку безпеки та обороноздатності України з одночасним збільшенням присутності в Чорному морі [33].

Це також стосується партнерства з низкою країн Близького Сходу та Північної Африки. Але незалежно від того, чи буде він найбільшим, Велика Британія має намір розширити свій вплив в Індо-Тихоокеанському регіоні. Великий євразійський похід авіаносної ударної групи (AUG) на чолі з авіаносцем HMS Queen Elizabeth у 2021 році стане символом нової глобальної стратегії Сполученого Королівства.

Хоча превентивні дії з метою зупинити ескалацію війни є основою британської стратегії, у документі відомства наголошується на важливості наявності ефективних військових сил, які готові до боротьби та перемоги. поняття: необхідність прискореної модернізації при одночасному виконанні поточних завдань; готовність вивільнити ресурси для модернізації шляхом виведення з експлуатації застарілих платформ; ставка не на масу чи чисельність сил, а на якість особового складу та здатність усіх платформ діяти в межах єдиного інформаційного поля; визначення пріоритетів систем/платформ для дій на морі, у повітрі, кіберпросторі та космосі з посиленням точки.

Згідно з документом, «боездатність у майбутньому буде визначатися не стільки кількістю винищувачів і бойових платформ, скільки технологіями, здатними діяти в єдиному полі інформаційної системи, автоматизацією процесів, інноваціями та експериментами». Системи розвідки та спостереження всіх видів, а також системи командування та управління для інтеграції систем розвідки та поразки в усіх просторах займають перші два місця серед п'яти пріоритетів науково-дослідних розробок в інтересах збройних сил. Таким чином, англійці чітко дотримуються фундаментального принципу, згідно з яким сучасна війна вимагає насамперед

здобуття інформаційної переваги, що призводить до посилення високоякісної складної стрільби. Графічні зображення у звіті свідчать про те, що в разі війни британці будуть прагнути домінувати в повітрі, знищуючи винищувачі та зенітні системи противника кінетичними та некінетичними ударами, знищуючи його різні типи далекобійної вогневої потужності, послаблюючи його системи управління та активного ураження ССО противника в тилу. Досягнення цих цілей повинно бути забезпечено здатністю всіх розвідувальних і деструктивних методів діяти в межах єдиного інформаційного поля. У разі повномасштабного конфлікту британці також пам'ятають про загрозу наземної системи ППО супротивника.

У документі «Оборона в епоху конкуренції» зазначено, що найбільше виграє флот. Очікується, що витрати на розвиток зростуть вдвічі, досягнувши 1,7 млрд фунтів стерлінгів на рік. Два нові авіаносці, які є основними емблемами нової «Глобальної Британії», будуть у центрі бойових можливостей флоту. Разом з АУГ передбачається створити у прибережних водах групи швидкого реагування на базі підрозділів ССО та кораблів забезпечення класу «Бей» із можливістю супроводу наземними атаками перспективних фрегатів. Планується створити дві з цих груп: одну для заходів у Європі, починаючи з 2021 року, а іншу для Індो-Тихоокеанського регіону – у 2023 році. Окремо планується розробити та використовувати автономні протимінні засоби.

Для захисту життєво важливої підводної інфраструктури будуть створені нові багатоцільові океанографічні човни. Очікується, що проектом буде завершено сім багатоцільових БТР типу Astute. Есмінці та фрегати флоту зможуть зосередитися на проектуванні сил у стратегічних районах Євразії завдяки присутності прибережних патрульних кораблів у менш важливих місцях. Два найстаріших протичовнових фрегати флоту, типи 23 і 31, будуть списані на металобрухт., тоді як Types 31 і 32, які будуватимуться паралельно і за модульним принципом, зможуть нести різноманітне озброєння.

Буде модернізовано шість зенітних есмінців типу 45, паралельно планується розробка зенітних есмінців типу 83 і будівництво передбачуваного раніше восьмого багатоцільового фрегата типу 26. У графіку технічного обслуговування флоту передбачені можливості стратегічних ядерних сил для удару у відповідь. Для зміцнення цих можливостей передбачається додати до складу флоту чотири перспективні підводні стратегічні ракетноносці класу "Дредноут", а також розширити кількість ядерних боєголовок в арсеналі країни. Літаки E-7A (3 одиниці) та P-8A (9 одиниць) складатимуть парк платформ виявлення та наведення на ціль з 2023 року. Для розвідки та удару планується парк із 16 БПЛА дальньої дії «Протектор». в експлуатації. Окремо очікується, що проект потенційного наступного гена Ціна цих типів солдатів одночасно зросте на 3 мільярди фунтів до 23 мільярдів фунтів. Прогнозується, що модернізація 148 танків до рівня Challenger III коштуватиме 1,3 мільярда фунтів стерлінгів, а решта поточних танків буде списано. Додатково закуплять БМП Boxer, а від платформи Warrior повністю відмовляться. У найближчі десять років очікується, що 200 мільйонів фунтів буде витрачено на системи електронного зв'язку. Плани передбачають інвестування 250 мільйонів фунтів стерлінгів у закупівлю боєприпасів РСЗВ і 800 мільйонів фунтів стерлінгів у створення нової платформи повітряного нападу SAU (Tempest), яка може коштувати до 2 мільярдів фунтів.

До 2025 року чисельність сухопутних військ планується скоротити з 76 до 72,5 тис. Для боротьби з БПЛА передбачається посилити протиповітряну оборону армії. 3-тя дивізія, яка має брати участь у складі багатонаціональних військ НАТО в майбутніх бойових діях високої інтенсивності, підвищить боєздатність. 1-ша дивізія залишиться легкою мобільною піхотною організацією. Це також передбачає створення незалежних бригад всередині окремих організаційних структур, які будуть здатні діяти самостійно. Шостий підрозділ буде зосереджений на інформаційних війнах, кіберопераціях і РЕБ. 16-та десантно-штурмова бригада та 1-ша бригада ударних ударів армії будуть представлені військами швидкого реагування та літатимуть на оновлених вертольотах AH-64 (термін завершення модернізації – 2025

рік). Окремо планується створити бригаду, яка буде навчати збройні сили держав-союзників. Крім того, у Сухопутних військах передбачається створити окрему бригаду ССО для дій із окремими підрозділами. Нова бригада ССО отримає 4 нинішні батальйони ССО. У відомстві міністра оборони має бути створено офіс комплексної оцінки, такий як той, який Пентагон має з 1973 року. Очікується, що Міністерство оборони, Центр урядових комунікацій і розвідка Секретної служби працюватимуть разом над розвитком Національних кіберсил. Ці ініціативи мають на меті підтримати позиції Великої Британії як провідної кібердержави та розвинути її наступальний потенціал. Крім того, передбачається створити Космічне командування та виділити 5 мільярдів фунтів стерлінгів на проект Skynet 6 з метою модернізації мережі зв'язку та обміну супутниковими даними. На розробку супутникових засобів цілевказівки та розвідки має бути виділено по 1,4 мільярда фунтів.

Перед публікацією нових стратегічних документів у листопаді 2020 року британський уряд оголосив про свій план виділити додаткові 16,5 мільярда фунтів стерлінгів на військові потреби протягом наступних чотирьох років. Це приблизно призведе до того, що витрати на оборону в 2021-2024 роках складуть 190 мільярдів фунтів стерлінгів, причому щонайменше 6,6 мільярда фунтів стерлінгів надходитимуть від військових. Тому щорічні витрати на оборону мають складати 2,2% ВВП.

Такі приготування є свідченням серйозних цілей британського уряду у сфері військової стратегії з огляду на епідемію COVID-19 та її згубні економічні наслідки. Тому не можна виключати, що відповідні програми, зокрема щодо зброї, яка обіцяє бути доступною, подорожчають. Це пов'язано з тим, що, як це часто буває, здатність профінансувати всі заплановані програми відразу буде під питанням, коли програми будуть виконані. До складу флоту планується додати чотири перспективні підводні стратегічні ракетноносці класу «Дредноут», а також збільшити кількість ядерних боєголовок в арсеналі країни, щоб зміцнити ці можливості.

Літаки E-7A (3 одиниці) та P-8A (9 одиниць) складатимуть парк платформ виявлення та наведення на ціль з 2023 року. Для розвідки та удару планується парк із 16 БПЛА дальньої дії «Протектор» в експлуатації. Окремо передбачається, що проект потенційної платформи повітряного нападу нового покоління (Tempest) може коштувати до 2 мільярдів фунтів. Очікується, що до 2025 року кількість сухопутних військ скоротиться з 76 до 72,5 тис. Ціна цих типів солдатів одночасно зросте на 3 мільярди фунтів стерлінгів до 23 мільярдів фунтів. Модернізація 148 танків до рівня Challenger III коштуватиме 1,3 мільярда фунтів стерлінгів, а решта поточних танків буде списано. Додатково закуплять БМП Boxer, а від платформи Warrior повністю відмовляться. У найближчі десять років очікується, що 200 мільйонів фунтів буде витрачено на системи електронного зв'язку. Планується інвестувати 250 мільйонів фунтів стерлінгів у закупівлю боєприпасів для РСЗВ і 800 мільйонів фунтів стерлінгів у створення нової САУ. Для боротьби з БПЛА передбачається посилити протиповітряну оборону армії. Очікується підвищення бойових можливостей 3-ї дивізії, яка виконує функції компонента багатонаціональних військ НАТО. 1-а дивізія залишиться легкою мобільною піхотною організацією. Це також передбачає створення незалежних бригад всередині окремих організаційних структур, які будуть здатні діяти самостійно. Шостий підрозділ буде зосереджений на інформаційних війнах, кіберопераціях і РЕБ. 16-та десантно-штурмова бригада та 1-ша бригада ударних ударів армії будуть представлені військами швидкого реагування та літатимуть на оновлених вертольотах AH-64 (термін завершення модернізації – 2025 рік).

На розробку супутникових засобів цілевказівки та розвідки має бути виділено по 1,4 мільярда фунтів. Перед публікацією нових стратегічних документів у листопаді 2020 року британський уряд оголосив про свій план виділити додаткові 16,5 мільярда фунтів стерлінгів на військові потреби протягом наступних чотирьох років. Це призведе приблизно до того, що витрати на оборону в 2021 році до 24 років досягнуть порогу в 190 мільярдів фунтів стерлінгів, причому принаймні 6,6 мільярда з цих фунтів стерлінгів підуть на дослідження та розробки.

Тому щорічні витрати на оборону мають складати 2,2% ВВП. Такі приготування є свідченням серйозних цілей британського уряду у сфері військової стратегії з огляду на епідемію COVID-19 та її згубні економічні наслідки. У зв'язку з цим не виключено, що відповідні програми, зокрема щодо обіцяної дешевої зброї, подорожчають. Це відбувається тому, що це відбувається часто, а програми, які виконуються, ставлять під сумнів спроможність профінансувати всі заплановані програми одночасно.

3.3. Перспективи британсько-українського співробітництва в контексті ескалації агресії Росії проти України

Британсько-українське співробітництво стало особливо актуальним в контексті ескалації агресії Росії проти України. Це стало причиною зростання інтересу до партнерства між двома країнами в різних сферах, таких як політика, економіка, культура та наука. Україна та Велика Британія внесли зміни до «Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство» та санкціонували реформу доступу до ринку. Другий додаток до Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії підписали Перший віце-прем'єр-міністр України Юлія Свириденко та Посол Великої Британії в Україні Мелінда Сіммонс. Згідно з релізом, угода «затверджує спрощення взаємного доступу до ринку державних закупівель». Зокрема, були переглянуті критерії купівлі, а для їх розрахунку замість євро використовувалися спеціальні права запозичення (МВФ). Також будуть спрощені правила взаємного використання державних закупівель у наданні медичних послуг. Україна та Велика Британія мають намір продовжувати розбудову договірно-правової бази, яка підтримуватиме двосторонню торгівлю та покращуватиме зв'язки між українськими та британськими корпораціями [11].

Після вторгнення Британія підтримала Україну військовою, гуманітарною та фінансовою допомогою на загальну суму близько 4 мільярдів фунтів стерлінгів. Згідно з Лондонською декларацією урядів Великої Британії та України, завдяки

допомозі на загальну суму 2,3 мільярда фунтів стерлінгів у 2022 році Сполучене Королівство випередить США як друге за величиною джерело військової допомоги Україні. Крім того, стверджується, що з 2015 року Велика Британія допомагає місії ORBITAL у підготовці Збройних сил України.

Британія була однією з перших країн в Європі, яка запропонувала справжню допомогу. Забезпечуючи засоби самооборони, в тому числі протитанкову зброю та танки, Сполучене Королівство продовжувало лідирувати в зусиллях із захисту України. Ми можемо й надалі надавати Україні військовою допомогу. Британія все ще прагне допомагати людям, які її потребують, підтримувати фінанси та економіку України, а також допомагати у відновленні електроенергетичної системи країни та іншої необхідної цивільної інфраструктури, яка була пошкоджена незаконними російськими бомбардуваннями. Крім того, під час вторгнення Британія раніше запровадила санкції проти понад 1200 громадян Росії та понад 120 юридичних компаній. У прокламації додається, що «наші країни віддані досягненню перемоги проти російського вторгнення та справедливого та стабільного світу». В зв'язку з цим Україна має право на самооборону. Спроби створити Збройні сили України, здатні відбивати вторгнення та захищати свої кордони. Велика Британія допомагає Україні у створенні довгострокових силових структур і можливостей, необхідних для перешкоджання просуванню Росії та посилення стримування в майбутньому. Велика Британія в 2023 Окрім надання щонайменше 2,3 мільярда фунтів стерлінгів військової допомоги, включно з сучаснішим обладнанням, Королівство зараз навчає щонайменше вдвічі більше українських військових, ніж це було у 2022 році. Водночас триває підготовка до прискорення переходу України на стандарти НАТО та підвищення оперативної сумісності української армії з збройними силами Альянсу до саміту НАТО у Вільнюсі.

Порівняно з лише 3% тих, хто хоче перемоги Росії, 81% британців кажуть, що хочуть перемоги України. З часу нашого останнього запиту у вересні ці цифри по суті залишилися незмінними. Хто б не переміг у війні, для них має значення, на думку 75% британців, у тому числі 44%, які вважають, що це означає «багато». Відсоток

британців, які підтримують перемогу України, становить 53%. Проте, порівняно з шістьма місяцями раніше, це означає незначне зниження інтенсивності настроїв щодо закінчення війни. У зв'язку з рухом у бік «справедливої суми», яка зросла на п'ять пунктів порівняно з вереснем, відсоток британців, які кажуть, що їм дуже важливий результат, знизився на сім пунктів з 51%. Відсоток тих, хто хоче перемоги України і вважає, що це має велике значення, зменшився на сім пунктів з 60%, тоді як відсоток тих, хто вважає, що це має пристойне значення, зріс на сім пунктів. Це вказує на те, що менше британців – 43% проти 50% у вересні – тепер хочуть перемоги України та дуже піклуються про неї у відсотках від усього населення. Більшість британців (52%) вважають, що західні країни докладають недостатньо зусиль, щоб перешкодити Росії виграти конфлікт в Україні, а 22% вважають, що ми докладаємо «майже достатньо» зусиль. Лише 17% людей на Заході вважають, що вони отримують достатньо допомоги, тоді як 3% вважають, що отримують занадто багато, а 27% не зрозуміли [42].

По-перше, підтримка глобальної безпеки та боротьба з тероризмом – спільні інтереси як України, так і Великої Британії. У той час як Велика Британія, член НАТО, приділяє велику увагу безпеці в Європі та в усьому світі, Україна стикається з російською агресією на своїй території. Обидві країни можуть співпрацювати для покращення обороноздатності України та підтримки безпеки та стабільності в усій Європі. По-друге, однією з головних держав, які впливають на світову політику та економіку, є Велика Британія. Завдяки зв'язкам зі Сполученим Королівством Україна може просувати свій експорт за кордон і залучати міжнародний капітал [43]. По-третє, Україна та Сполучене Королівство можуть співпрацювати для захисту прав людини та демократії по всьому світу. Обидві нації мають досвід захисту свободи слова, преси та прав людини; вони можуть співпрацювати, щоб підтримувати ці ідеали по всьому світу [49].

Можливість співпраці між Великою Британією та Україною може також включати:

1. Розвиток торгівлі та економічного співробітництва. Україна та Велика Британія можуть спільно працювати над залученням іноземних інвестицій в Україну, а також над розширенням торговельних зв'язків між країнами;

2. Підтримка реформ в Україні. Велика Британія може надавати фінансову та технічну допомогу для підтримки реформ в Україні, які спрямовані на зміцнення демократії, правової держави та економічного розвитку;

3. Розвиток культурного співробітництва. Україна та Велика Британія можуть спільно працювати над розвитком культурних зв'язків між країнами, наприклад, за допомогою обмінів мистецтвом, літературою та культурою;

4. Співпраця в галузі науки та освіти. Україна та Велика Британія можуть спільно працювати над розвитком співпраці в галузі науки та освіти, наприклад, за допомогою обмінів вченими та студентами.

У загальному, співпраця між Великою Британією та Україною в різних сферах може мати значний потенціал для зміцнення взаємовідносин між країнами та сприяти їхньому розвитку.

В контексті ескалації агресії Росії проти України, співпраця між Великою Британією та Україною може стати ще більш важливою та перспективною. Ось деякі можливі напрями співпраці:

1. Міжнародна підтримка. Велика Британія може допомогти Україні у залученні міжнародної підтримки у зв'язку з агресією Росії, включаючи санкції та політичну підтримку;

2. Захист від кібератак. Велика Британія має значний досвід у захисті від кібератак та може допомогти Україні у зміцненні її кібербезпеки;

3. Військова допомога. Велика Британія може надавати Україні військову допомогу, включаючи навчання та постачання озброєнь;

4. Енергетична безпека. Україна може співпрацювати з Великою Британією у забезпеченні своєї енергетичної безпеки та пошуку альтернативних джерел енергії;

5. Політична дипломатія. Велика Британія може допомогти Україні у веденні політичної дипломатії та залученні міжнародної уваги до конфлікту в Україні.

Загалом, співпраця між Великою Британією та Україною може допомогти зміцнити обороноздатність України та підтримати її в боротьбі проти агресії Росії. Водночас, така співпраця може мати значний потенціал для розвитку взаємовідносин між країнами в різних сферах.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

Велика Британія продовжує відігравати значну роль у світовій політиці, свідченням чому є лідерська позиція в антиросійській політиці. Проте, наразі Британія не є політичним центром сили, як це було в часи Британської імперії, що зумовлено її економічним становищем, яке поступається США та деяким країнам ЄС. Велика Британія бере участь у основних військово-політичних блоках: постійний член Ради Безпеки ООН, НАТО, ядерних держав.

Розглянувши історичні та геополітичні передумови формування зовнішньої політики Великої Британії у XXI столітті, встановлено, що минулі досвід та геополітичне положення країни впливають на формування та реалізацію зовнішньополітичних стратегій. Ще одним фактором впливу на політику Великої Британії на міжнародній арені є внутрішні чинники. Зважаючи на складну економічну ситуацію, сьогодні уряд Великої Британії приділяє значну увагу внутрішнім проблемам: боротьбі зі стрімким зростанням цін на енергоносії, приборканню інфляції, зниженню податкового тиску тощо.

Аналіз головних векторів зовнішньої політики Великої Британії на сучасному етапі, дозволяє стверджувати, що після Brexit основні зусилля йдуть на перезапуск відносин з країнами ЄС та Європейським Союзом загалом. Також важливою складовою зовнішньополітичної діяльності Великої Британії є стратегічне партнерство із Сполученими Штатами Америки.

Прогностичний аналіз зовнішньої політики Великої Британії в умовах загострення безпекових викликів дозволяє стверджувати, що відносини з Європейським Союзом й далі будуть важливою складовою частиною британської «глобальної присутності», для чого питання Протоколу щодо Північної Ірландії набуває критичного значення. «Партнерство» набуватиме дедалі більшого значення в зовнішньополітичних перспективах Великої Британії. Місце скомпрометованих та

недієздатних міжнародних інституцій посядуть невеликі коаліції держав – успішним досвідом є взаємодія Британії з державами Північної Європи, Балтії, Центральної та Східної Європи у справі підтримки й допомоги Україні.

Оголошені наміри збільшити до 2030 р. витрати на оборону з нинішніх 2,1% до 3%, зокрема посилити підтримку розвідувальних служб і кібербезпеки. Збільшення витрат на оборону на додаткові £ 10 млрд свідчать про серйозність планів уряду ВБ залишатися провідним гравцем у регіональному та глобальному вимірах.

Дослідивши перспективи британсько-українського співробітництва в контексті ескалації агресії Росії проти України виявлено, що Велика Британія знаходиться в центрі уваги подій на сході Європи і має одне з найважливіших значень для підтримки України в цьому складному конфлікті. Аналізуючи поточну ситуацію та прогнозуючи подальший розвиток подій, було зроблено висновки щодо можливостей до розширення українсько-британської кооперації у перспективі за умови сприятливої і стабільної загальносвітової політичної ситуації та подальшого послідовного руху України шляхом демократичного правового розвитку.

Велика Британія знаходиться серед країн з впливовою геополітичною позицією і має на меті зберегти свій статус-кво як однієї з ключових глобальних сил. Це передбачає зміцнення стратегічних партнерств і розширення сфери впливу. Велика Британія прагне забезпечити свої економічні інтереси шляхом укладання торгових угод з різними країнами та регіонами. Після виходу з Європейського союзу, Велика Британія шукає нові можливості для експорту, інвестицій та розвитку торгівлі. У сучасному світі, який стикається з безпрецедентними геополітичними викликами, Велика Британія намагається зберегти і посилити свою обороноздатність. Це включає модернізацію збройних сил, розвиток кібербезпеки та здатність протистояти новим загрозам. Велика Британія вкладає зусилля в розвиток і підтримку стабільності у своїх регіонах впливу, зокрема, в Європі та на Близькому Сході. Вона активно співпрацює з європейськими партнерами та країнами Середнього Сходу, щоб вирішити конфлікти, зміцнити безпеку та сприяти економічному розвитку.

Загалом, результати дослідження вказують на складність та багатогранність зовнішньої політики Великої Британії, яка залежить від історичних, геополітичних, економічних та безпекових факторів. Прогнозуючи подальший розвиток ситуації, необхідно враховувати змінність міжнародної арени та адаптувати зовнішньополітичні стратегії до нових викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белесков М. Орієнтири оновленої воєнної політики Великої Британії // М. Белесков. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-07/az-velika-britaniya.pdf?_cf_chl tk=kddA9tBQ1RqgvmDZt1rBdWZkNDzd292nNLD1P8n4FYc-1683526711-0-gaNycGzNDDs. (дата звернення: 01.05.2023)
2. Герасіна Л.М. , Погрібна В.Л., Поліщук І.О. та ін. За ред. М. П. Требіна. – Безпека міжнародна // Політологічний енциклопедичний словник / Право, 2015.
3. Гірник А., Бобро А. Конфлікти. - К., Основи, 2003.
4. Дорош Л. Геополітика та міжнародні відносини. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/38123/12-Dorosh.pdf?sequence=1> (дата звернення: 09.01.2023)
5. Живцова Д. Зовнішньополітичні пріоритети нового уряду Великої Британії // Круглий стіл Дня спротиву окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя. 2023. С. 42-43
6. Живцова Д. Пріоритети зовнішньої політики Великої Британії за прем'єрства Ріші Сунака // Міжнародна науково-практична конференція «Політ». 2023. С.79-81
7. Олійник О. В. Еволюція сутності американо-британських «особливих» відносин / О. В. Олійник // Збірник наукових праць «Політологічні студії». – 2010.
8. Пріоритети уряду Великої Британії у 2023 році. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/priorytety-uryadu-velykoyi-brytaniyi-u-2023-rotsi>. (дата звернення: 01.05.2023)
9. Саєнко В. Прем'єр Британії пообіцяв посилювати санкції проти РФ. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/prem-yer-britaniji-poobicyav-posilyuvati-sankciji-proti-rf-12137988.html>. (дата публікації 08.02.23 - дата звернення: 01.05.2023)

10. Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_001-20#Text (дата звернення: 01.02.2023)
11. Alonso-Trabanco J. Brexit as a Renewal of Britain's Geopolitical Cycle // Jose Miguel Alonso-Trabanco. – 2019. URL: <https://www.geopoliticalmonitor.com/brexit-as-a-renewal-of-britains-geopolitical-cycle/>. (дата звернення: 07.03.2023)
12. Balfour R. The EU Must Reconcile Geopolitics and Democracy. URL: <https://carnegieeurope.eu/strategieurope/88999>. (дата звернення: 11.03.2023)
13. Bate C Toms. Britain and Ukraine unveil new strategic partnership. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/britain-and-ukraine-unveil-new-strategic-partnership/>. (дата звернення: 01.05.2023)
14. BRITISH POLITICAL SYSTEM. URL: <http://www.rogerdarlington.me.uk/Britishpoliticalsystem.html>. – (дата звернення: 01.05.2023)
15. Bronwen Maddox. Can Sunak Save Britain? Political Chaos and the Long Shadow of Brexit. URL: <https://www.foreignaffairs.com/united-kingdom/can-sunak-save-britain#author-info> (дата звернення: 01.05.2023)
16. Can Britain Escape Its Colonial Past? URL: <https://thegeopolitics.com/can-britain-escape-its-colonial-past/>. (дата звернення: 08.02.2023)
17. Crabtree J. Britain's Surprisingly Enduring Tilt to Asia. URL: <https://foreignpolicy.com/2023/04/11/uk-britain-tilt-into-pacific-asia-strategy-review-aucus-cptpp-geopolitics/>. (дата звернення: 01.06.2023)
18. Defence in a competitive age. URL: <https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/a>

- [ttachment_data/file/974661/CP411_-Defence_Command_Plan.pdf](#). (дата звернення: 01.05.2023)
- 19.EU and the European Council. EU relations with the United Kingdom. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-relations-with-the-united-kingdom/#:~:text=Post%2DBrexit%20agreements,-Presidents%20von%20der&text=The%20EU%20DUK%20Trade%20and,force%20on%201%20May%202021..> (дата звернення: 01.02.2023)
- 20.Foreign & Commonwealth Office - GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/foreign-commonwealth-office>. (дата звернення: 01.02.2023)
- 21.Friedman G. The Geopolitics of Britain. URL: <https://geopoliticalfutures.com/the-geopolitics-of-britain/>. (дата звернення: 06.04.2023)
- 22.Geoffrey Sloan. The Geopolitics of Post-Brexit Britain. URL: <https://www.fpri.org/article/2020/06/the-geopolitics-of-post-brexit-britain/>. (дата звернення: 12.04.2023)
- 23.Government and society. URL: <https://www.britannica.com/place/England/Government-and-society> (дата звернення: 10.03.2023)
- 24.Global Britain in a Competitive Age: the Integrated Review of Security, Defence, Development and Foreign Policy. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/global-britain-in-a-competitive-age-the-integrated-review-of-security-defence-development-and-foreign-policy/global-britain-in-a-competitive-age-the-integrated-review-of-security-defence-development-and-foreign-policy>. (дата публікації 02.08.2021 - дата звернення: 01.05.2023)
- 25.History of U.S.-United Kingdom. URL: <https://uk.usembassy.gov/our-relationship/policy-history/>. (дата звернення: 08.02.2023)

26. Karagiannis E. Brexit and the UK's geopolitical destiny. URL: <https://www.aljazeera.com/opinions/2016/6/14/brexit-and-the-uks-geopolitical-destiny>. (дата звернення: 14.04.2023)
27. Keir Starmer New Year's speech. URL: <https://labour.org.uk/press/keir-starmer-new-years-speech/>. (дата звернення: 01.05.2023)
28. LEHNE S. Rivals or Partners? The EU-UK Foreign Policy Relationship After Brexit. URL: <https://carnegieeurope.eu/2021/03/30/rivals-or-partners-eu-uk-foreign-policy-relationship-after-brexit-pub-84197> (дата звернення: 10.02.2023)
29. Making Global Britain Work. URL: <https://policyexchange.org.uk/wp-content/uploads/2019/07/Britain-in-the-World.pdf>. (дата звернення: 01.05.2023)
30. Mash D. Geopolitical tensions key consideration for future China-UK relations. URL: <https://www.omfif.org/2022/11/geopolitical-tensions-key-consideration-for-future-china-uk-relations/>. (дата звернення: 9.05.2023)
31. N. The Geo-economics and Geopolitics of the Brexit Crisis. URL: <https://www.themarketforideas.com/the-geo-economics-and-geopolitics-of-the-brexit-crisis-a31/>. (дата звернення: 03.04.2023)
32. New UK-US alignment can reshape transatlantic cooperation. URL: <https://www.chathamhouse.org/2021/03/new-uk-us-alignment-can-reshape-transatlantic-cooperation>. (дата звернення: 01.05.2023)
33. Nice A. The war in Ukraine as a test for "Global Britain". URL: <https://neweasterneurope.eu/2022/07/14/the-war-in-ukraine-as-a-test-for-global-britain/>. (дата звернення: 20.05.2023)
34. Oliver T. A European Union without the United Kingdom: The Geopolitics of a British Exit from the EU. URL: <https://lsideas.medium.com/a-european-union-without-the-united-kingdom-the-geopolitics-of-a-british-exit-from-the-eu-6cd3c1a87e7c>. (дата звернення: 05.04.2023)

35. PM speech on building a better future: 4 January 2023. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/pm-speech-on-making-2023-the-first-year-of-a-new-and-better-future-4-january-2023>. (дата звернення: 01.04.2023)
36. Relationship between the EU and the UK. URL: <https://vnk.fi/en/information-about-brexit/future-relationship>. (дата звернення: 01.05.2023)
37. Richardson B. Geopolitics and the British Empire: Halford Mackinder's Liberal Imperialism. URL: <https://www.e-ir.info/2021/03/21/geopolitics-and-the-british-empire-halford-mackinders-liberal-imperialism/>. (дата звернення: 09.03.2023)
38. Rynn S. International Development for a Global Britain? URL: <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/international-development-global-britain>. (дата звернення: 11.04.2023)
39. Sergeant G. Geopolitics in the Himalayas: Towards a British strategy. URL: <https://www.geostrategy.org.uk/research/geopolitics-in-the-himalayas-towards-a-british-strategy/>. (дата звернення: 06.05.2023)
40. Shapiro J. Beyond Global Britain: A realistic foreign policy for the UK. URL: <https://ecfr.eu/publication/beyond-global-britain-a-realistic-foreign-policy-for-the-uk/>. (дата звернення: 11.04.2023)
41. Simon T. Global Britain' is willing to trade away everything. Including scruples. URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2021/jan/03/global-britain-is-willing-to-trade-away-everything-including-scruples>. (дата звернення: 07.04.2023)
42. Smith M. One year on, how high is support for Ukraine in Britain? URL: <https://yougov.co.uk/topics/international/articles-reports/2023/02/24/one-year-how-high-support-ukraine>. (дата публікації – 24.02.2023 - дата звернення: 01.05.2023)

43. Solodkyy S. FOREIGN POLICY AUDIT: UKRAINE THE UNITED KINGDOM. URL: http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2017/10/Aud_Ukr_GB_eng_inet.pdf. (дата звернення: 11.05.2023)
44. The British System of Government. URL: <https://www.grin.com/document/95539> (дата звернення: 01.05.2023)
45. The Guardian. UK firms are cutting ties with China amid wider tensions, CBI chief says. URL: <https://www.theguardian.com/business/2022/jul/30/uk-businesses-china-cbi-tony-danker-supply-chains>. (дата звернення: 20.05.2023)
46. This Brexit deal leaves me lost for words. URL: <https://www.theguardian.com/politics/2021/jan/18/this-brexit-deal-leaves-me-lost-for-words>. (дата звернення: 30.05.2023)
47. The UK's global future. URL: <https://www.britishcouncil.org/research-policy-insight/insight-articles/uks-global-future>. (дата звернення: 11.04.2023)
48. Thompson H. The European Geopolitical Space and the Long Path to Brexit. URL: <https://www.cambridge.org/core/journals/government-and-opposition/article/european-geopolitical-space-and-the-long-path-to-brexit-the-government-and-oppositionleonard-schapiro-lecture-2020/709B5DBD83B5B5B3D30E66380E3CF246>. (дата звернення: 01.05.2023)
49. Trade with Ukraine. URL: <https://www.gov.uk/guidance/summary-of-the-uk-ukraine-political-free-trade-and-strategic-partnership-agreement> (дата звернення: 15.05.2023)
50. United Kingdom : Constitution and politics. URL: <https://thecommonwealth.org/our-member-countries/united-kingdom/constitution-politics> (дата звернення: 13.02.2023)

51. United Kingdom Local government. URL: <https://www.britannica.com/place/United-Kingdom/Local-government>. (дата звернення: 01.05.2023)
52. U.S. Department of State. U.S. Relations With United Kingdom. URL: <https://www.state.gov/u-s-relations-with-united-kingdom/>. (дата звернення: 07.04.2023)
53. WHITE H. Government in 2023: what challenges does Rishi Sunak face? URL: <https://www.instituteforgovernment.org.uk/publication/government-2023>. (дата звернення: 14.03.2023)
54. WORLDMETTER. UK POPULATION. URL: <https://www.worldometers.info/world-population/uk-population/> (дата звернення: 01.05.2023)